

לן כרב אשי דמוקי לה בבשרא אגומרי ולהדיא
 אמר ר' אלעאי אמר רב דכדי שיצולו דמתני' היינו
 כמאכל בן דרוסאי שכמו כן אפסיק לקמן שמצטמק
 ויפה לו מותר ולא
 חיישינן דלמא אתי
 לחתויי. וכפי זה הפי'
 יש לקיים מנהג בני
 רינוס ובני צרפת³⁶. ואם
 ראית הלכה רופפת
 בבית דין צא וראה איך³⁶ הצבור נוהגין (ירושלמי
 פאה פ"ז ה"ה).

המסלק היינו שלכתחילה יש לסלק מעל גבי
 הכירה מערב שבת ואם שכח מסלקה אפילו
 בשבת. וכל שכן שמערב שבת יכול לומר לגוי
 שיסירנה בשבת מעל גבי הגחלים⁴⁰. אלא היכא
 שהקדירה טמונה בגחלים (אי א') [איני יודע]⁴⁰
 היאך שרי לומר⁴¹ לגוי שיסירנה משם דהא קיימא
 לן כל שאתה זכאי בעשייתו אתה זכאי באמירתו,
 וכל שאין אתה רשאי בעשייתו אי אתה זכאי
 באמירתו⁴⁰. וכאן אי אתה זכאי בעשייתו, דתנו
 רבנן סוף פרק ספק אכל⁴² (כריתות כ, א) אבל החותה
 בגחלים בשבת חייב חטאת ר' שמעון בן אלעזר
 אומר משום ר' אלעזר כרבי צדוק חייב שתיים
 מפני שהוא מכבה את העליונות ומבעיר את
 התחתונות. אלמא כל החותה גחלים בשבת הרי
 הוא מכבה את
 העליונות ומבעיר את
 התחתונות. מעתה
 כשמסיר הקדירה מתוך
 הגחלים
 העליונות ומבעיר
 תחתונות⁴³. ונראה דהא
 שרי⁴³ למימר לגוי מפני
 מה לא הסרת קדירה מעל גבי הכירה בשבת
 שעברה ועל ידי כך הוא מרגיש ומסירה למחר מעל
 גבי הגחלים ושרי⁴³.

7 כפי מה שפירשנו שמותר להשהות קדירה על גבי
 גחלים ממש כמו שאנו עושים בערבי שבתות
 שאנו משהים קדירה על גבי גחלים עד שבאים
 מבית הכנסת⁴⁴ וגם כמו שפסק הר"ר יוסף
 דאורליינש³⁷ שמותר להטמין קדירה חייטא
 וקדירה שנתבשלה שליש בגחלים. מעתה היאך³⁸
 נסיר אותה מן הגחלים בשבת. ובשלמא במקום
 שעומדת על הגחלים נראה אפילו בשבת שמותר
 לומר לגוי³⁹ שיסיר אותה מן הגחלים שהרי אינו
 מנענע גחלים. ואפילו ישראל עצמו יכול להיות
 שמותר לו להסירה משם הואיל שאינו מנענע את
 הגחלים, וגם אינו מתכוין לבערם ויכול להיות
 שלא יתנדנדו הגחלים כלל ממקומם. ואף על גב
 דתניא סוף פרק במה מדליקין (לה, ב) סילק

חסר 42. ספק אכל: א חסר ד [ספק] 43. ונראה דהא
 שרי: א הוא שרי, ד (הוא) [אבל] שרי לי' 44. לגוי: ו
 חסר 45. בשבת: נו ב חסר

36. איך: א היאך 37. יוסף דאורליינש: א חסר ד מוסגר
 38. היאך: ד איך 39. לגוי: ד עכו"ם וכן להלן 40. (אי
 א') [איני יודע]: א פ אי א', ד (אי) א"י 41. לומר: ד

ובעקבותיו באגור (סי' שנה) כתבו בשם היראים לאסור אפילו
 לומר לגוי לקחת הקדירה כשיש מסביב גחלים משום
 שמבעיר כנ"ל. ועיין ביראים (סי' רעו עמ' 286) ובתועפות
 ראם (שם סוף הע' קסא) שמלשון היראים שלפנינו אין זה
 מוכרח. ראבי"ה (סי' קצו עמ' 254) אוסר לומר לגוי ליטול
 הקדרה כשיש גחלים סביבה, וכן במרדכי פ' ב"ט (סי' שכג)
 כתב בשמו לאסור. אולם הגה"מ בשם ה"ר קורביל (פ"ז
 אות כ) כתב ש"אין אנו אומרים לו להבעיר ומנפשיה קעביד"
 ומתיר למרות שיש פס"ר. להלכה - המג"א (רנ"ג, יח) מביא
 שתי הדעות והמשנ"ב (נא) מכריע לסמוך צורך שבת על
 המקילים משום פס"ר דלא נ"ל שאיסורו מדרבנן והוי שבות
 דשבות. וע"ש בס"ה דעת שו"ת תה"ד (סי' טו) שהתיר לגוי
 להדליק התנור ולחמם התבשילים בחורף ולא אסרו משום פ"ר.
 יז תרומה (סוף רנב), סמ"ג (עשין סה יט ע"ג), סמ"ק (רפב עמ'

יג נמצא בסיכום דעת רבינו. בענין הנחה ע"ג גחלים שתי
 שיטות: לשיטת ר"ח - הנחה ע"ג גחלים הוי הטמנה, ולדעת
 רבינו וראשונים נוספים זו שהיה. בענין הטמנה בגחלים
 לדעת רבינו סובר ר"ח שאסור אפילו מבושל כל צרכו,
 לרש"י יש להתיר ע"י גרופה וקטומה. דעת ר"י מאורליינש,
 שהביא רבינו, הרשב"ם והראבי"ה להתיר הטמנה בכל מקום
 לאחר מאכל בן דרוסאי.
 יד וכן כתב המרדכי (רצט) בשם רבינו והובא בב"י (סי' רנ"ג
 יד, א סי' שז), ויש להעיר שלאוסרים בכל מצב להניח ע"ג
 גחלים משום הטמנה אין נ"מ בשאלה זו.
 טו הכלל נלמד כנראה מהמש' (קנ, א) "אא"ש כל שאני זכאי
 באמירתו רשאי אני להחשיך עליו", ומשם למדו לאמירה
 לנכרי. הכלל מוזכר בטשו"ע (שו, ב), וע' בי' הגר"א (שם סי' ב).
 טז בדין אמירה לגוי בקדירה טמונה, בשבולי הלקט (סי' נו)

סני אור צדוק הלל
 שגור זינובין
 חנין ינושל

י. לפירוש רש"י [שם, ל' ב ד ד"ה וכן שם] ור"י [כז] (מסופות שם, ב ד"ה בשל; שם ל' ב ד"ה אה, שם רבנו מנחם בגלין; שם ר"ן שם טו, ב שם ב ד"ה; רש"י שם ל' ב ד"ה והימיה; שם פ"ג לחין סה עמוד קמ; שם פ"ק סימן רפג; ספר המורה סימן רל"א; הגהות מיימוניות שם ב אות ב, מרדכי שם רמז רע"ב שם אור ורוע הלכות ערב שבת סימן טו:]
 כ. טור [עמוד טו] והר"ש שם פ"ק סוף סימן א' [הר"ן] שם טו ב סוף ד"ה מיה' שם הגאונים והמגיד בפרק ג' מהלכות שבת [הלכה ד] לענין הרמב"ם, וההנהגות [מיימוניות] שם [אות ב] וספר המורה [סימן רל"א סוף ד"ה פסק דין] וספר המלכות [פ"ג לחין סה עמוד קמ]:
 כ*. טור ור"ש ור"ן ומגיד משנה שם:

זו ויש אומרים שב"ב כו'. וצמי לגמרי שרי לכלי עלמא, ואם כן מוטב להשיב הקדירות צמור סמוך להשיבה. ועיין סימן רנ"ד סעיף ה' ד' דמשום הפשט"ד לר"ך לימנ מצעוד יוס: **זו במאב"ב בן דרוסאי**. עיין סימן רנ"ד סעיף ז', והעולת שבת [פ"ק א ד"ה ומ"ש ויש אומרים] לא עיין שם, גם בסעיף ד' [שם] לא עיין: **יו מגו"ה צמעה**. ללא מקרי הטמנה אלא דצד המטלטל שמדביק (6) אלא דופני התנור ב, אצל תנור סמוך לאו הטמנה היא (הגהות מרדכי שבת רמז טו פ, א וטור סימן רנ"ו עמוד פז ותוספות שם מה, א ד"ה דומים ור"א"ש שם פ"ד סימן ז): **יח מותר אישיא** דהפירו. דרדכי משנה [אות ג] כתב, ועיין סוף סימן שי"א צ"י דמותר לסקוק, עכ"ל. וז"ל הרב צ"י שם [עמוד שלו ד"ה והרמב"ם], והרמב"ם [שבת כה, טו] כתב חררה שעל גבי גהלים, ולפי דבריו אפילו לא כנו מותר, שמאחר שאינה טמונה אינו מותר בגהלים צנטילת החררה, אלא שמענטן, דהוי טלטול מן הדך ושרי, עכ"ל. ואם כן הוא הדין בצקריה, דוקא כשעומדת על גבי גהלים שרי. וז"ל המרדכי ריש פרק כירה [רמז רע"ג], וגם הישראל עלמו אפשר שמוטב להקירה, הואיל ואינו מנענע הגהלים ואינו מתכוין

והוא מטמק רעו לו [כח] ומוחר שהרי לא נהנה מן האיסור ועיין לקמן ריש סימן רנ"ו: **יז ויש אומרים שבל שנתבשל** זו במאב"ב בן דרוסאי (פירוש שם אדם שהיה אוכל מאכלו שלא נתבשל כל צרכו [טו] ה) או שנתבשל בל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר לשהותו על גבי כירה: [הגה' [ל' ב] ה) או אפילו על גבי מנור: אפילו הוסקה בנפת ועצים ואפילו אינה גרופה וקטומה [ל"א] ולא הווכרה גרופה וקטומה והיסק דקש וגבבא אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי וכן לענין אם נמל הקדירה מעליה ובא להחזירו עליה בשבת [ל"ב] ואם שכח ושיחה תבשיל שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור [ל"ג] ואין צריך לומר אם עבר ושיחה: [הגה' [ט"ו] ונהגו להקל כצנר"ה החמורה: [ל"ד] וכל זה בענין שהיה שהקדירה יושבת על כסא של ברזל או על גבי אבנים יי ואינה נוגעת בגהלים אבל הטמנה על גבי גהלים לדברי הבל אסור: הגה' [ל"ה] ויש אומרים דאפילו אם הקדירה עומדת על גבי האש ממש כל זמן שהיא יז מגולה למעלה לא מקרי הטמנה ושרי וכן המנהג [ל"ז] רק שמהרים לנתקו קצת קודם שצבת מן האש כדי שיוכל ישראל להסירו משם ואם לא נתקו מן האש ומלאו על גבי האש צבת [ל"ח] ה"ש להסירו משם (א) על ידי גוי י"ג ואם ליכא גוי י"ח מותר לישראל להסירו משם [ל"ח] ויזהר שיקחו משם צנחמ ולא יענו הגהלים ואלו אף הם יענען קצת דבר שאין מתכוין שרי:

ערך פ"ח פ"ה מהרי"ק"ש

[שם] מותר לשהותו על גבי כירה כו'. או על גבי כופה או על גבי יושבת [על גבי גהלים]: בסוף [דבריו הכ"ז אסור]. ודולא יענעם ויעצרו ופסקו רישיה הוא. ולומר לגוי להוציא הקדירה יש להחירי כי אין לישראל ספק צנועו וגוי אדעתא דנפשיה מנענע. ויש ממתינין גם צמיהה לגוי:

ביאור הגר"א

מצטמק ויפה לו דינו כלא בשל כל צרכו בשהה, דאף לחניה (שבת לו, ב) דכמאכל בן דרוסאי מותר, חזרה אסור לעולם, כמו שנתבאר למטה [בש"י]: [כז] ואם מצטמק ויפה לו, אף על גב דלכתחילה אסור, כמו שכתב הר"ן [שם] י"ב, ב ד"ה וימיה) מהא אמר ר' יוחנן, אף רבי אשיעיא כו'. והמין מצטמק ורע להן, כמו שכתב שם א'. ועיין שם בתוספות ל"ו ב' ד"ה המין, צריך לומר הא דאסורי בית שמאי כו': [כח] מותר שהרי. מדמתירין שם י"ח ב' בכדי שיעשו, אף על גב דנתבשל באיסור, כיון שלא נהנה: [כט] ושי"ט ויש אומרים שכל שו, שם ל"ז ב' כח' חנניה נשם לו, ב, דסוגיא דסתמא בסוף פרק קמא נשם כ, א' כוותיה. ועוד, מדמחסינן ודחקינן [שם לו, ב, ז, א] לאוקמיה מתניתין אליביה, ועיין תוספות שם [לו, א, ז, א] ד"ה לעולם כו'. ועוד, דרב ששת אמר רבי יוחנן נשם לו, ב' וסייעיה רבא, ואמרין חרוייהו תננה, ומשנינן דיוקא דמתניתין קא משמע לן, אלמא מתניתין צריכין לנהוג משום דברים המתירין שמואל בן יהודה [שם], אלא דקא משמע לן דמצטמק ויפה לו מותר, כמו שכתב רב האי [הובא בר"ן שם טו, ב ד"ה ונתן דרבובתא קא משמע לן אף על גב דאיכא למגור כיון דבביתו מועיל יתיב דעתא ומחתה, ורואיה דרב [שם] אסר במצטמק ויפה לו, ובסוף פרק קמא נשם לו, א' אמר רב עד כמאכל בן דרוסאי. ואף על גב דרב ושמואל פליגי ארבי יוחנן, הא הלכה כרבי יוחנן לגביהו, כמו שכתוב בריש יו"ט [ביצה ד, א] ובפרק ד' דעירובין [מה, ב]. ועוד, דמר עוקבא ממישן אמר לרב אשי נשם לו, ב, אתון דמקריביתו כו' אתן כו', אלמא הלכה כרבי יוחנן אלא שאתון צריכין לנהוג משום דברים המתירין ואחרים נהגו בהן איסור, ובסורא משהו ואכיל, וכן רב נחמן בר יצחק מרא דעובדא [שם] כו' ומעשה רב, כמו שכתוב בסוף פרק י"ז דשבת [קפו, ב]. וסברא ראשונה סבירא ליה כיון דבמסקנא דגמרא נשם לו, ב, אמרינן אמר רב נחמן כללא דמילתא כו', שמוע מינה דהכי קיימא לן, וכל שכן בשלא נבשל כל צרכו, וכמו שהקשה הרשב"א [שם ד"ה הא] דחנניה סתמא קאמר כל שנתבשל במאכל בן דרוסאי, משמע משם ואילך. ומסוגיא דסוף פרק קמא אין ראיה, דשם כוילי עלמא מרדיים, כמו שכתב הר"ן [שם טו, ב ד"ה תו כתב], וראיה כנוכר לעיל דרב אסר במצטמק ויפה ושמ התיר כמאכל בן דרוסאי. וכן הא דסייעיה רבא לרב ששת אין ראיה, ועיין דר"ש [שם פ"ג סימן א]. ומרבי יוחנן אין ראיה,

עליהם ואינו מוזין ממקומן, עכ"ל. אצל אם הגהלים מונחים סביב הקדירה, כתב המרדכי פרק ד' דצבת [רמז סג] דאסור לישראל להסירו משום שמחתה ומצער העליונות ומכבה התחנות [כ"א], כדאיתא בצרייתות [ג, א]. ובהגהות מרדכי כתב שם דאפילו לומר לעכו"ם יש ליהור [כ"ב], מיהו צהגהות מיימוניות [שבת] פרק ו' [סוף אות כ] כתב דמותר על ידי עכו"ם, דאין אנו אומרים לו [לא] לנכות (ולא) ולא להצער, רק לסקוק המאכל, ע"כ. ועיין סוף סימן זה [בהגה]. אצל על ידי ישראל אסור לכלי עלמא, וכן כתב בשארית יוסף בציאור המרדכי [מדושי אשי שם, רמז רע"ב אות ז], וכן כתב דרדכי משנה [שם] שם אגור [כ"ג], וכן כתב המרדכי סוף פרק קמא דצבת [רמז רנ"א ורס"א], וכן כתב צ"י סוף סימן זה שם ספר היראים [השם סימן רעד קמ, ב] [כ"ד], וכן משמע ברש"י → סוף פרק צמח מדליקין [שבת לה, ב ד"ה סילק] דצתקיעה שלישיית סלקו הקדירות, משמע דאסור לסקוק צצבת, וצצבת בשמריית אסור לסקוק כי אם על ידי עכו"ם (הגהות מיימוניות פרק ו' [כ"ה]), ועיין סוף סימן רנ"ט. ועיין בתוספות וימא דף ל"ד ע"ב ד"ה היין. ועיין מה שכתבתי סימן רנ"ד סעיף ב' [פ"ק ז]:

ציונים דרמ"א

- (1) בית יוסף [עמוד סו ד"ה] כמו בהגהות [שם]:
- (2) המגיד [משנה] פרק ג' [משנת הלכה ח ד"ה וכן] והגהות מרדכי [שבת רמז מו, פ, א] ומיימוני [כו] פרק ג' [כ"ה ר"ן] ויש פרק כירה [שבת כ, ב ד"ה וימלאו] וב"י [עמוד נג ד"ה ועי; מסופות שבת י, ב ד"ה שבל כח]:
- (3) ר"א"ש שבת פ"ג סוף סימן א:
- (4) מרדכי ריש פרק כירה [שבת רמז רע"ב שם אור ורוע הלכות ערב שבת סימן טו]
- (5) והגהות מיימוניות פרק ד' [משנת אות כ]:
- (6) ב"י סוף סימן שי"א:

הגהות והערות

יט] ב"ה ממסדוקת וינליה של"ד תוספת "שהיה אוכל מאלו כשנתבשל שלם רש"י", ובלחמין כן הוא דעת רש"י [שבת כ, א ד"ה כן דרוסאי], אך המג"א ס"ק טו זיין לצדדי המכתב סימן רנד סעיף ב דהכתיב כדעת הרמב"ם [פ"ג בישול]. ועיין מקור חיים [בכ"ל]:
 ב] כ"ה בהגהות מרדכי שם, וכן העתיק צ"י [סוף סימן רנ"ז] לשונו. וצדדיה שם הגיה "לא"ל "דומי הקדירה", וצ"ה בנג"א לאן

שלין חיון - מצבות פריצתאן

אשל אברהם

רס א מצוה לרחוק בו. וכשם שבר של שבת יהא זהיר בו [ואחד אנשים ואחד נשים חייבים בו, כדאיהא בסימן רס"ג פסוק ברחיצה בחמין (מהר"ש בן מהר"ל ד"ל פסקי מהר"ש מלובלין סימן ד' וסימן קע"ב):

זליל שנת אס הוא כל לרכו או כמאלל בן דרוסא, עיין מ"א כלן אות י"ב. ועיין סימן רנ"ד אות כ"ו: אסור לכרוך קדירה בו, כסימן רנ"ג ט"ז [ס"ק] י"ד ומ"א [ס"ק] כ"ה. ואס פינן מומה, ככסימן רנ"ז סעיף ה'. ואס מגולה למעלה שרי, ללא גרע ממוסיף הנל, כמו שכתב הט"ז [סימן] רנ"ג [ס"ק] ז"ד. ועיין מה שכתבתי בט"ז כלן [סוף הסימן ד"ה הטמנה] מזה:

רס כתב הב"ח בשם רש"י כו'. עיין מ"א. עיין מה שכתבנו בט"ז [ס"ק] א' מזה. עיין אליה רכ"ה [ס"ק] ד' שם שלי"ה [מסכת שנת פקד נר מזה] ד"ה ענין יוס השיטין מי שטובל צערב שנת יטול [אפרתיין] קודם טעילה וקודם שיקרא שנים מקרא ואחד מרגום נשם, פקד מזה אור ד"ה סוד

ברור כי אם מסברת הר"ב בסימן רנ"ד סעיף א' דהכי נהוג, דבתנור טוח מדכר דכיר (הפרש יש בין וכן המנהג, ונהוג, ובין והכי נהוג [ד]משמע שיש לסמוך בפשיטות מסברא זו אף לקולא). וא"כ ראוי לעיין, דוקא בטוח "בטיט" היטב יש היתר, כפירוש רש"י שבת ח"י ב' [ד"ה וטהה] שריק "בטיט", וכן הר"ב בסימן רנ"ד סעיף א' וסימן רנ"ז סעיף ח' "בטיט", הא סותמין בסמרטוטין הוה רק כתנור תתום בדף כן, ולא מהני היתרא דמדכר כהאי גונא, שהרי התוספות שם ד"ה ביורה חילוק בין היטב, ואף לדידן מכל מקום טיט בעינן, כאמור.

יד אפרים

רס (כ"ו פ"ק א) והבינו זו השחזת הסכין, והוא [כמו] לאתים ומזמורות [ושעה ב, ד]. עכ"ל ב"י, [ועיין] לעיל [סוף] סימן רנ"ז:

ועיין מ"א [סימן] רנ"ז אות י"ט. וא"כ טוב היה יותר בשאלני"ט שלנו ליתן סמוך לחשיכה, דהוה חי, אלא הואיל ונותנין לתוכו [כ] פשטי"ד [שקורין קוג"ל] וגם טומנין קדירה קטניות או טר"ק וכדומה, שהם קלי הבישול, אין זה היתר ככסימן רנ"ד סעיף ח' וסימן רנ"ז ב"מ"א [ס"ק] י"ט *.

ולמהחבר בסימן רנ"ד סעיף א' סמרטוט אפשר שרי. ובתנור טוח "בטיט" דשרי, י"ל שלא בהטמנה, הא הטמנה, דהיינו שמכסין השאלני"ט בבחלים כולה, לא מהני בהטמנה טיט, כמו שכתב מהרש"ל בתשובה סמ"ד, דהרי בהטמנה גזר גפת אטו רמץ, יע"ש.

ומה שכתב הר"ב בסימן רנ"ז סעיף ח' דהטמנה דידן בתנור טוח בטיט שרי, הרצון ללא הטמנה הוה, כיון שאין נוגע הקדרה בתנור, וכמו שנראה ממרוצת דברי הט"ז [שם] אות וי"ו ומ"א [ס"ק] י"ט, וכדפרישתי שם [משבצות זהב ואשל אברהם שם]. אבל נבחלת צבי סוף סימן

י"ז כתב, כיון שלא התיירו אלא על ידי טיחה, זכור הוא, יע"ש [וראה] שכתב בסימן רנ"ד סעיף א' צלי על ידי טיחה, י"ל דלאו הטמנה הוה, רק שהייה, ובשהייה לא גזרינן היכא דלא שייך שמא יחתה, מה שאין כן בהטמנה. ומכל מקום בסתימת פי התנור על ידי סמרטוטין ליכא היכרא, דלאו סתימה מקרי. ובסמרטוטין ליכא איסורא לסתור, דלא דמי לסימן רנ"ט סעיף ד' בהג"ה לטיט [כ]. וכשה"ל יום טוב ערב שבת ראוי להקדים ולהטמין מבעוד יום השאלני"ט שיתבשל על כל פנים כמאכל בן דרוסאי חצי בישולו מבעוד יום, לפי מה שכתב

המ"א סימן תקכ"ז [ריש הסימן] דלדידן רק משום הואיל, יע"ש [כ]. ולסתום פי התנור בטיט ביום טוב ערב שבת שרי, עיין סימן תקכ"ז סעיף ז'. ובסמרטוטין ששורין בטיט וסוחטין המים וסותמין פי התנור, ביום טוב ערב שבת י"ל דאסור, דנהי דשריה זהו כיבוסו לא שייך בסמרטוטין כאלו דמלוכלכין הם, כמבואר בסימן ש"ב סעיף י' ב"מ"א אות כ"ב, מכל מקום סחיטה שייך בהו, כמו שכתב המ"א שם

ובסימן ש"א סעיף מ"ו, יע"ש. אם כן טוב יותר בטיט מסמרטוטין, כי שמא יסחוט, דמקפיד על מימיו הוא שלא יהיו מרובים וזבים לתנור וכדומה, וכיון שאפשר לסתום התנור כלי סחיטה תו לא הוה צורך אוכל נפש כל כך, והיישנין שמא יבא לסחוט. ואם אין לו טיט, יתן הסמרטוטין מערב יום טוב למים, ולא יסחטם ביום טוב, רק יתן כן סביב התנור. ואם דהוה פסיק רישא, לצורך אוכל נפש שרי. אבל לא יסחוט בידים, והואיל ואפשר בלא סחיטה, וכאמור * ואי"ה בסימן ש"א [משבצות זהב אות כט ד"ה ומ"ש] וסימן ש"ב [משבצות זהב אות ו; אשל אברהם אות יח - כז] וסימן תקכ"ז [משבצות זהב אות ח; אשל אברהם אות יט] יבואר עוד בזה, וכאן אין להאריך. ועיין סימן רנ"ט [אשל אברהם אות יז] בזה. והנה י"ל דמוטב בסמרטוטין ולא יסחוט, מטיט, דמלאכה דבר תורה, ממרה, עיין לברוש [סימן] תקכ"ז [סעיף ז], ואם אפשר

לשרות מערב יום טוב טוב, ואם הוה פסיק רישיה הסחיטה דלא ניחא ליה, ואי"ה יבואר בסימן ש"א [סוף הסימן] וסימן ש"ב [סעיף ט"ו] עיקר דין הסחיטה בזה. ובהלכות יום טוב יבואר אי"ה אי יום טוב הותר או דהויה [כ]. ג' דברים הם בחי. בשר חי שרי לשהות, ככסימן רנ"ג סעיף א'. וירק וקטניות, קלי הבישול אסור, שם מ"א אות ד'. ופירות שטובים מבושלים וחיין, הוה כמאכל בן דרוסאי ושירי לדיעה

שנייה בסימן רנ"ג סעיף א', ככסימן רנ"ד ב"מ"א אות י"ב. [הטמנה, להמחר בסימן רנ"ג סעיף א' כל שנוגעת בגחלים ודבוק בהם, אף שקדירה מגולה הוה המגולה וסחוט, והוא הדין בכל הדברים המוסיפין הבל הכין הוא לדעתו, עיין תרדשי הרשב"א במה טומנין [שבת] הו, ב ד"ה גמרא] קופה שטמן בה, יע"ש. ומה הם הדברים המוסיפין הבל מבואר בסימן רנ"ז סעיף ג'. ומדברי הט"ז [סימן] רנ"ה למדנו חידוש מדבריו, דאפילו חמין ככלי שני שיד סולדת בו [ויש לומר דוקא יד סולדת בו] מוסיף הבל מקרי אם מטמין לפי שעה, וחילוק יש בין מטמין לזמן רב כו', יע"ש. ומהו שיעורה שכתב הר"ב בסימן רנ"ג סעיף א' דבעינן דוקא שאין מגולה למעלה, אי כוונתו דוקא שגם פי הקדירה מכוסה, או דלמא כל שכל הקדירה טמונה אף שפיה מגולה הטמנה הוה, ומט"ז [סימן] רנ"ח משמע כן. ובחדושי הרשב"א

[מ"ה, א'] [מז, ב] דוקא, כתב דאמרינן [משנה שם מט, א] נוטל הכיסוי והן נופלות, ודווקא באין מוסיף הבל, אלמא אף על פי שפיה מגולה. וכי תימא דוקא כולה חוץ מפיה כו', [אם כן נתת דבריך לשיעורין], יע"ש, משמע הכין. וכירה גרופה, עיין מ"א [סימן] רנ"ז [ס"ק] ח"י דיש לומר כל שעה מתקרר, ולט"ז בסימן רנ"ח לפי שעה אסור. ומיהו כירה "קטומה" ודאי אין מועיל בהטמנה, ואפילו ישים קדירה עליה ריקנית וכדומה ויתן עליה קדירה ויכסה בבגדים אסור. ולא דמי לסימן רנ"ג מ"א [ס"ק] ל"א, התם שהייה, הא הטמנה כל זמן שאש תחתיה ודאי מוסיף הבל הוא, כאמור. [אשכחנא] פתרי להטמין תחלה בשבת בדבר שאין מוסיף הבל, שאם הטמין בתנור טוח "בטיט" בתוך הגחלים קדירה כולה, כמו "שעושיין" לפעמים בשאלני"ט דמותו, דמדכר דכיר, ככסימן רנ"ז מ"א [ס"ק] י"ט וט"ז [ס"ק] וי"ז וכמו שמבואר שם [משבצות זהב]. אם כן כשמוציא בשבת מתנור ודעתו מיד להניחו בכרים וכסתות שרי, דזה לאו תחלת הטמנה הוא

ככסימן רנ"ז סעיף ד', וכל שכן הוא. ולא דמי לסימן רנ"ג סעיף ב' [בהגה] ט"ז [ס"ק] י"ד ומ"א [ס"ק] כ"ה, התם בתנור לא הוה הטמנה כיון שיש אויר כו', מה שאין כן אם היתה טמונה בתנור בגחלים או דופן התנור קצרים ונוגעים יראה דשרי * בזה, וכדכתבנא. [למאן דאמר] [סימן] רנ"ו מ"א [ס"ק] יח] כירה גרופה או אפר חם שאין בו גחלים הוה אין מוסיף הבל דמתקרר כו', מכל מקום שייך ביה בישול, ויצויר מה שכתב בסימן רנ"ז סעיף ד' שתוספת זה גורם להתבשל בכהאי גונא, עיין מ"א [שם] [ס"ק] י"ג. ויתר הדברים אי"ה יתבאר ב"מ"א:

רס (א) מצוה. עיין ט"ז. הביא הב"ח [עמוד ז' ד"ה לשון] ג"כ. ומה שכתב דאין לובשין אותו בערב שבת, היינו אם יכבס בערב שבת לא ילבש אותו בערב שבת, דקשה הוא ללבושו מיד. וכל כמה דמקרב לשבת טפי עדיף. ביום ה' שייך לשבת בהאה, ואם אי אפשר

כל מה דמקרב עדיף. ועיין אליה רבה [ס"ק] ה' הביא מנזיר דף ה' [ע"א] אבשלום היה מגלה מערב שבת לערב שבת בפניא ושאר אתוהי בצפרא, יע"ש, דמשמע מצוה מצפרא. ועיין סימן רנ"א ב"מ"א [ס"ק] ה'. ולמאן דאמר [שם] סעיף א' מנחה גדולה, אבשלום משום היכרא דהוא ניזר, היה מגלה בפניא. ולמאן דאמר מנחה קטנה, יש לומר לאתו חצות מצוה טפי, ושאר אתוהי מנחה כן. ומה שכתב הט"ז ביום המישי [וכו'] שיהיה זה בשבת, עיין אליה רבה [ס"ק] ה' כתב דהטעם כיון דצומה בשבת א"כ אין זה תיקון כבוד שבת, שחזור לצאת,

ביאור הגר"א

רס [א] [בנין א גזר] [שם] [שבת כו, ב]. נשיתי טובה כו' [איכה ג, יז]: [ב] [ושיין] ומצוה. שם ל"א א', ואצל מעשה דאבישי [סנהדרין צה, א]: [ג] [ד"ה] [הנה] [ואם כו']. כמו בערב יום טוב [סימן] תקלא סעיף א'. וכמו שכתוב בירושלמי שם אמר רב [הג"ה ר"ש כו'] [סימן] פרק קמא דראש השנה [גלית] [ב] ובמדרש רבה [א] הביא הרא"ש סוף [ד"ה] [ראש השנה] ומגלהין זקנם

הגהות רעק"א

כלי דהוי בזה כגרוף וקטוס, והרי מבואר לעיל סימן רנ"ג ב"מ"א [ס"ק] ל"ו והנשטין לגמרי בטל מעשה סלשטין והיו מניחין לכתלה, דלא מהני גרוף וקטוס אלא כמזהר דוקא. ומהאי טעמא יש לדון דלפילו להניחו אלא המנור אסור, דהא מבואר בסוף סימן רנ"ג ב"מ"א דגם כסמיכה מותר רק בדרך חומה, אלא דכסמיכה גס כלאו גרוף מותר, ואם כן נשטין דלא מקרי חזרה גס כסמיכה אסור, והא

י"ט ב' || 5.
מבושלת או למו
יחתה' || 6.
השהייה' || 9.
הוא כיון דאיכא
והטמין המטמין
אסור כדאסקי' ב

יד הוא וליכא איסורא דאוריתא דאם כן חופר כלאחר יד [הוא] מטלטל נמי מכבה כלאחר יד הוא.

1. רש"י ד"ה איסור דאורייתא.

סימן רלד. שבת מ"ז א' (סי' קפ"ח, כ' ב')

בגדי עניים לעניים בגדי עשירים כו' אבל בגד עניים לעשירים כגון קולי מטלניות שמטמאי בפחות משלשה אלא אם כן הצניען.

סימן רלה. שבת ל"ח א' 1 (סי' קפ"ט, כ' ב')

קיימא לן כחנניה כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו 2 אע"פ שאינה גרופה ואינה קטומה. כל פרק ראשון דקידרא הייתא ובשיל 3 ודגדיא ודברחא 3 ואין צולין בשר ובצל וביצה ומשלשלין את הפסח לתנור 4 כולו בהשהייה קיימי ולא בהטמנה. וכן כל פרק כירה בשהייה ולא בהטמנה. לפיכך אנו מקילין בהן ומתירים להשהות אע"פ שמוסיפין הבל. ומשום דקיימא לן כחנניה. אבל פר' במה טומנין כולו לחומרא וכולו בהטמנה ולא בשהייה. ובהטמנה חנניה מודה שאין טומנין בדבר המוסיף הבל. ואפי' הטמין קדרה שבישלה כל צורכה גזרה שמא יטמין ברמץ או שמא ירתיה כי סתם מטמין רוצה שתהא קדירתו חמה בשעת הטמנה ולכך יש לחוש. אבל (משהא) [משהת] שאינו צריך להטמינה 5 אלא מיד אוכלה אינו חושש לחממה סמוך לערב ולאוכלה אז ודאי יש לחוש לשמא יחתה 5. ולפיכך אינו מחזירה עד שיגרוף [או] עד שיתן את האפר כדאמרי' בהכירה. והא דאמרי' 6 בכירה לא יחזיר עד שיגרוף אפילו מבעוד יום קאמר כי כיון שהוא נותנן עליה או בתוכה מגלה דעתו שצריכה חימום. לכך יש לחוש שמא יחתה ולכך צריך לעשות היכרה בגרופה וקטומה. [וחמין] שלנו שאנו טומנין אע"פ שיש סביבותיו מעט רמץ כגובה אצבע אין כאן איסור דהטמנה משמע שמכוסה בה רובו או כולו. [והאבנים והסדינים והגלופקרין שמכסין אותה בם אינם מוסיפים הבל. ואע"פ שאלו היו נותנין בשר חי בקדרה היה מתבשל לפי שהבלה גדולה עתה מכל מקום ההבל אינו נוסף על ידי כן שאלו היה הכיסוי מאותן דברים שהתירו חכמים שהיו טומנין בהם היתה קדרה מצטמקת כמו שהיא עכשיו. מ"ר. הא דאמרי' הטמנה בכל ענין אסרינן לה בין הייתא בין בשיל דהא לא משוינן חילוק בדברים לשרינן הייתא ובשיל התם טעמא משום השבה על גבי תנור או כירה איכא הבלא דתנור או דכירה ואי הייתא היא יכול לאוכלה למחר בלא חיתוייה הילכך לא אתי לחיתויי ואי בשיל הוא (ו) אין צריכין לחתותה דהא סליק ליה הבלא. אבל הטמנה אי הייתא איכא למיחש לחתות דכיון דכולו טמון 6 יכול להתבשל ולאכול ולחזור. ואי בשיל הוא כיון דליכא בהטמנה הבלא כולי האי (ידא) [ירא] הוא שלא יצטנן ואתי לחתויי. הילכך אסרינן הטמנה בכל ענין. בשיל ולא בשיל אסור כדאסקי 10 בפר' כירה 9. שכח קדירה על גבי הכירה (ל) ובישלה בשבת אסורה כי גזרו אפי' על (השכח) [השכוח] אטו מזיד.

סימן רלו. שבת י"ז

ואין נותנין הפת לו תנינא ולא חררה על דמי ולמה אמרי' מ (התירנו) התרנו אל שיצולו כולן. תריץ ולא להשהות' עד למ

1. לקמן ל"ז ו

סימן רלז. שבת ל

כירה. נותנין עלי בקש ובגבבה מחזיו לא יחזיר מבעוד י אלא א"כ גרף וקטו רשאי לגרוף ולקט כגון שגרף וקטם ; מבעוד יום. ואם על גבי קרקע כדא לקדרה שבישלה כ [בידי] כח להתיר ו לה אתי לחתויי בו שאפי' רותחת היא את הקדרה במקוב היא שלא נסתלקה שהוא כמאכל בן ד בלילה על ידי חי הייתא ובשיל 4.

1. עיי' תוס'

1. עיי' תוס' מ"ז ב' ד"ה במה. || 2. לעיל כ' א'. || 3. לעיל י"ה ב'. || 4. לעיל

ספר הישר והינו גמ
חלק בתיוש

סימן נב

ב"ה

כבוד ידידי החשוב הרב הגאון המושלם מאד בתורה וכו' כש"ת מוה"ר יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א רב ומרביץ תורה בירושל"ו.

7 אחדשה"ט וש"ת באה"ר.

יקרתו קבלתי וכ"ת הניע לנו ספיקותיו להלכה בענין השתמשות כלי קדרה המכונה סלו-קוקר שהוא כלי אלקטרי לנישול איטי של מאכלים, והרבה משתמשים בו בש"ק בצרה"ב וגם בא"י לזורך הטמנת החמין לאלנט, מעשה הכלי הוא מצ' חלקים א. כלי קבול של חרס שעליו מכסה וצמחו מכניסים החמין המאכלים. ב. מכשיר חימום שצמחו מכניסים את כלי החרס הנ"ל, וכפי אשר הראה לי כלי חרס זולט למעלה מכלי מכשיר החימום שהוא ג"כ כעין כלי ורזו בתוך מכשיר החימום, וישנם כאלה שמכשיר החימום רק בתחתית הכלי, וישנם כאלה שמכשיר החימום הן בתחתית הכלי והן בצדדים.

רמז"ב מסופק צדין הטמנה צמוסיף הצל דודאי לדעת השו"ע סי' רנ"ג ס"א דאם עומד ע"ג גחלים הוא בגדר איסור הטמנה צמוסיף הצל א"כ כה"ג אסור, כי קא מצעיא ל"י לדעת הרמ"א אם חשיב כה"ג הטמנה צמוקלת או נימא כיון שמשך גובה הקדרה מכוסה חשיב כה"ג הטמנה.

והנה בעיקר יסוד זה אם לדעת הרמ"א כשרובו מכוסה ורק פיה למעלה מגולה אם נחשב הטמנה צמוקלת ומותר לדעת הרמ"א או לא, הנה מקושית הרמ"א צסי' רנ"ג על מש"כ צ"י דכיון ששולי הקדרה נוגעים בגחלים הוי הטמנה כמש"כ הרא"ש והר"ן ריש כירה וע"ז הק' צד"מ דצ"ע דהא לא נקרא הטמנה אלא כשמכסהו למעלה כמו שיתבאר צסי' רנ"ו, ועפ"ז מישב הוראת האו"ז המקיל, הנה מזה ודאי מוכח דהכל תלוי בזה אם מכוסה גם למעלה, ומזה מש"כ צב' צמכתבו להגרש"ז אוירבאך זללה"ה דכל מה שבי' צרמ"א ומ"צ סי' רנ"ג ס"ק מ"ח ודברי המ"צ צסי' רנ"ח, דמיירי צדבר שאינו מוסיף הצל אצל צדבר שמוסיף הצל אסור גם אם רוב הקדרה מוטמן, אין זה נכון כלל דהא המ"צ מפרש צברי הרמ"א שבי' וי"א שאם אפי' הקדרה עומדת ע"ג האש ממש כ"ז שהיא מגולה למעלה לא נקרא הטמנה והעיד שכן המנהג, וכדברי מג"א שם ס"ק י"ח צביאור צברי המרדכי, צאם הגחלים מונחים סביב הקדרה, לענין מכסה ומצעיר, אצל מצד הטמנה אין שאלה גם אם מונחים על שטח החיצוני של רוב הקדרה, כיון שאין מכוסה למעלה, וכאשר מפורש להדיא שם בשו"ע הגר"ז

מג"א וא"ר סוס"י רנ"ד צמג"א ס"ק כ"ו אם שייך צחימום מים לזורך הדחת כלים גזרה דשמא יחתה דעת הא"ר דלא שייך שמא יחתה אלא צזורך לאכילה ושתי', ופמ"ג שם העתיקו סתם ולא חלק עליו, וצשו"ע הגר"ז הביא חומרת המג"א, מכ"מ יראה דלענין חימום הבית הכל מודים דדומה לאכילה ושתי' וכהאי דסי' רנ"ה לענין מדורה ואף ששם יש חשש יותר לאחוזו ע"זים שעדיין לא הודלקו כאשר רמזתם אתם, מכ"מ לפי האמת פשוט צבני אדם מקפידים יותר ויותר צקיורור הבית והכל חולים אלא צינה וצפרט דכהיום כל המלאות כאלה נעשים מעיקרא כדי לסדר צאופן קל מדת החום ע"י כפתורים וכל ההשתמשות תולה בזה, אצל צהדחת מים שסו"ס אפשר גם צחום קל אינו להוט כ"כ להגדיל החום אף שחום חזק מועיל יותר, וזה אם ההלכה כא"ר, ומכ"ש אם נחוש לחומרת המג"א ומ"צ סוס"י רנ"ד לכתחלה עכ"פ.

ב. ואשר נסתפק עוד צמניח מע"ש קדרה ע"ג כירה אלקטרי צבוי' ומכוין שהכירה תידלק צצצת ע"י שעון צצצת, לפי מש"כ החזון איש צצצת סי' ל"ח ס"ק צ' דגם כה"ג איכא איסור שמא יחתה האם זה חשיב כנתינת קדרה ע"ג האש צצצת, ורזונו לומר צכל זמן שהכירה צבויה חשיב כאלו הקדרה על האש דחייב להסירה כדכ' שם החזון איש דאין האיסור תלוי צמעשה העמדה של הקדרה אלא צמציאות הקדרה על הכירה צצצת ואפי' העמידה גוי או קוף צצצת חייב להסירה, וא"כ אפילו כשאש תהי' קטומה והצצשיל צצקדרה יהי' מצושל כל צרכו ג"כ יהי' איסור או דילמא דחשיב רק כשהי' מע"ש, ואם הצצשיל מצושל מותר אפי' אינה גו"ק וכו' אלו צצצריכס.

ורואה אני תערובת ענינים כאן דהא דכ' החזון איש דאפי' צבר ניתן דיעבד ע"ג כירה דחייב להסירה היינו לדעתו אם עכ"פ הגזרה דשמא יחתה קיימת דאין האיסור הנתינה אלא השהי' ע"ג כירה צאיסור, והיינו צאינו מצושל כמאכל צ"ד ואינו גו"ק, אצל צמצושל כל צרכו וגם גו"ק, הלא כידוע ג' גדרי איסור שם סי' רנ"ג, אי' שמא יחתה, צ' מצשל, ג' מיחוי כמצשל ע"י נתינה ע"ג אש אעפ"י שצמושל כ"ז וגם גרוף וקטום מכ"מ ניתן לכתחלה צצצת או אחרי שהניחה ע"ג קרקע אעפ"י שאין סרך איסור צשול דהא מצושל כ"ז, וגם איסור שהי' אין כאן, ופשוט דצכה"ג דלא נשאר רק גדר מיחוי כמצשל צתחלה דלא שייך זה כשאינו עושה שום מעשה והקדרה עומדת מע"ש על הכירה, לא ניתן לכתוב מרוב פשיטות.

ועל שאר דברים אין פנאי להשיב. הרוש"ת בידידות - מצפה לרחמי ה'.

מכוסה, חוץ מלמעלה, כמצואר ג"כ צד"מ שם וכן מפורש שם, בשו"ע דרב צבי רנ"ג ובקו"א סי' רנ"ו דאפילו אם ליהט סביבו.

וכ"כ עפ"י הצנת הגאון שארית יוסף במרדכי, וכן מוכח במג"א שם למעיין היטב, ורמז על דברי שארית יוסף בר"ת (ש"י) וכן דעת הלבוש שם, ולא נעלם מאת דבס' הישר לר"ת משמע דלא המיר רק במיעוט גחלים, וכה ראיתי בחזון איש ה' שנת סי' ל"ו ס"ק י"ט שמפקפק על רבינו הדרכי משה, אבל גם הוא הבין קולת הרמ"א כמש"כ, ופשיטא דמאן דמקיל כהרמ"א וש"ע דהגר"ז ודעמי' ומג"א דתורה עשה אלא דמי שמחמיר לעצמו יש מקום להצדיק חומרתו, אבל לבטל אין לנו כח, ולעיין שהי' הלא יש ענה לכסות כפתור וכדומה.

ב. ובענין מי שקדש, ונמצא הכוס סדוק, ויין נוזל ממנו, צרור דדיני כוס מעכבים כמצואר ברמ"א סי' רע"א כמה שנה לעיין צבי קפ"ג, וכבר נשאלתי בזה אם כי יש לדון דאפי' למש"כ תוס' ריש פ"ג בשבועות בחד תי' דגם על היין מה"ת בזה מכ"מ כיון שהזכיר על היין דיני כוס ודאי רק דרבנן מכ"מ מדרבנן עכ"פ פסול, אבל כנראה דלא גרע מנמצא בטעות מים וכיו"צ דאם יש יין לפניו, דלדעת הט"ז סוס"י רע"א, גם לקידוש אינו חוזר, דלא כהצנת החמד משה בשיטת מג"א, והפוסקים חוששים לדברי הט"ז.

ובמק"א דנתי עוד פעם צנודן זה והוכחתי בעניי דמש"כ המ"צ סי' קפ"ג בשעה"ל ס"ק י"ד בפשיטות דניקב כוס קידוש מעכב אפילו דיעבד ושעת הדחק גם אם מחזיק רביעית כל זמן שמקדש אינו מוכרח כלל דדיני כלי לא נאמרו אלא בנט"י לא בקדוש ובהמ"ז כמצואר בא"ר שם, ועיין בתשובתי סימן מ"א א' בחלק זה אביכם מברך באהבה - מוצפה לרחמי ה'

סימן נד

בדיני תוספת יוח"ב ושבת ויו"ט, ר"ה ט' ע"א יומא פ"א - ביצה ל' ע"א - סוכה כ"ח ע"ב - ובשו"ע או"ח סי' רס"א ס"ב ובטור שם, ובטור סי' תר"ח.

א. הנה מסקנת הגמ' ר"ה ט' לפי פשוטה של הסוגיא דאין מחלוקת בזה דתוספת שביעית ושבת ויו"ט ויוה"כ מן התורה אלא דלר' עקיבא יליף כולהו מתוס' שביעית דדרשינן צחריש ובקניזר על חרישה הנכנסת

בשם שארית יוסף צביאור המרדכי, והם דברי שארית יוסף שרמזו המג"א בר"ת (ש"י) ומדלא חולק המג"א על דבריו מכלל דכן ס"ל כפשטות דברי הרמ"א, וכן פשטות דברי הלבוש שם.

ואם כי יפה העיר כ"ת מלשון ר"ת צב' הישר סי' רל"ה דדעתו דהטמנה אסורה כשמוטמן רובו או כולו, לא כשאין גחלים רק כגובה אצבע וכיו"צ, ודאי דעת ר"ת כ"ה אבל אין זה דעת הרמ"א כלל, שנמשך אחרי דברי המרדכי וש"פ שדעתם כן.

וכן לא נעלם מאת מש"כ מרן החזון איש ה' שנת סי' ל"ט ס"ק י"ט על מש"כ צד"מ דבסי' רנ"ז מצואר דלא נקרא הטמנה אלא במכסה מלמעלה ולכן סתם הרמ"א לדינא להקל ליתן גחלים, והחזון איש כ' ע"ז דאין זכר לזה צבי רנ"ו, דמתהם אין ראוי כשמוטמין בגחלים ודעתו להחמיר בגחלים, וא"כ הה"ד צנ"ד, וע"ש ג"כ מה שמפקפק על המ"צ סי' רנ"ג ס"ק ק"ט וא"כ בודאי יש מקום להחמיר למי שרוצה, אבל קשה להלכה לדחות דברי רמ"א מפורשים שנמשכו אחריו כמה וכמה גדולי אחרונים וצפרט המג"א למעיין בדבריו, והרמ"א כ' שכן נוהגים. **וע"כ** אומר בטח דודאי מי שרוצה להחמיר יחמיר וכמש"כ גם כבוד דודו הגדול הגאון רש"ז זלה"ה, אבל להרעיש על אלו שכן מתירים זה אין צדיקו, ומש"כ כ"ת דאולי צנ"ד ומציאות זה לכו"ע אסור, עדין צריך לעיין בו, ובענין איסור שהי' הלא יש ענה שלא יהי' שהי' באיסור וע"ע צסימן שאח"ז.

והרני דוש"ת באהבה - מוצפה לרחמי ה'.

סימן נג

ב"ה, עש"ק ויקהל - שקלים תשנ"ה לפ"ק.

כבוד בני ידיד נפשי ההגה"צ שלם בכל ר' חיים מאיר הלוי וכל אשר לכם שלום הי"ו.

אחדשה"ט וש"ת באה"ר,

א. לנכון נתקבל הפקס לעש"ק ויקהל שקלים, ושמתתי מאד כרגיל על הדברים החמים היוצאים מן הלבו, ואודות השאלה בענין הקדחה סלו קוקר, לענין הטמנה, זה לא מכבר השבתי בזה, וגם נשלח לי מה שהשיב ידידי מאז הגש"ז אורבאך זצ"ל בזה, ודעתי העני' דאין להרעיש נגד המתירים כיון דפשטות הרמ"א סי' רנ"ג ס"א כדצריהם דאפילו בגחלים כל זמן שהיא מגולה למעלה בלי גחלים אין דין הטמנה צמוסיף הצל (אלא שהי') ומוכח דאפילו רובו

שהקדירה מגולה מלמעלה ושליט בה אוריא או כדכתב בספר התרומה דגלי דעתיה דלא קפיד בחימומה, אבל באופן שלמעלה הקדירה מכוסה הרי לא שליט בה אוריא שעכ"פ מכוסה היא, וגם גלי דעתיה דקפיד בחימומה, ולכן בכה"ג אם היה מוטמן רוב הדפנות הוי הטמנה האסורה כיון שאין מגולה מלמעלה, ולפי"ז מתפרש היטב דברי הרמ"א בס"א דכתב דכל זמן שהיא מגולה למעלה לא מיקרי הטמנה, והיינו דעיקר הקפידא אם הוא מגולה למעלה, וכדכתב במשנ"ב בס"ק מ"ח דהיינו שאין מכסה עליה בבגדים מלמעלה, וכן כתב בד"מ להקשות על הב"י דהא לא נקרא הטמנה אלא כשמכסהו מלמעלה, וכן מדויק מלשון המשנ"ב בס"י רנ"ג ס"ק ס"ט דכתב דאם הוא פתוח מלמעלה שרי, וכן כתב בס"י רנ"ח ס"ק ב' דהטמנה הוי כשכולו טמון אבל אם מגולה למעלה לא הוי הטמנה.

וְלַפִּי"ז איכא גם ליישב דברי המשנ"ב בס"י רנ"ז ס"ק מ"ג דהביא את דברי החיי אדם דמותר להעמיד הקאווט עד חציו בחול, ומוכח דאם מטמין רובו בחול הוי הטמנה האסורה אף שאין כל הכלי מכוסה בחול, דהתם איירי שמכסה גם בבגדים מלמעלה רק שכופה כלי רחב או דף רחב על הקדירה ומכסה עליהם בבגדים ולכן בכה"ג אם היה מוטמן רוב הדפנות בחול הוי הטמנה האסורה כיון שאין מגולה מלמעלה אע"פ שהבגדים מלמעלה לא נוגעים בקדירה, מ"מ לא שייך סברת התו"ו ור"ת דשליט בה אוריא וגם לא שייך סברת התרומה דגלי דעתיה דלא קפיד בחימומה, דכיון שכיסה בבגדים מלמעלה לא שליט אוריא וגם קפיד בחימומה ולכן הוי הטמנה האסורה אף שרק רוב הדפנות מכוסים, [ויעויין בכה"ל בס"י רנ"ז ס"ח ד"ה נוגעים בגחלים, דהביא מחלוקת המג"א והא"ר באופן שהקדירה נוגעת בגחלים ומכסה מלמעלה בבגדים שאין נוגעים בקדירה, אם הוי הטמנה לדעת הרמ"א, אמנם לפי דברינו באופן שרוב דפנות הקדירה מכוסים ומלמעלה מכסה בבגדים שאין נוגעים בקדירה גם למג"א הוי הטמנה האסורה לפי הרמ"א], ורק כשאינו מכוסה מלמעלה או אינו חשוב הטמנה אף שכל גובה הדפנות מכוסים כדמוכח בלשונות המשנ"ב הנ"ל.

אולם לפי הפמ"ג בס"י רנ"ט משב"ז ס"ק ג נתבאר לעיל דלדעת הרמ"א אפילו אם פי הקדירה מגולה מלמעלה אבל אם כל דופני הקדירה מכוסים הוי הטמנה האסורה, אולם בא"א ס"י רנ"ג ס"ק י"ז דן לומר דלדעת הרמ"א היכא שמגולה למעלה פיה וכיסוי לבד אף שכולה טמונה מותר לדיעה זו.

וְלַפִּי כל המתבאר נראה דבנידון דידן לגבי הכלי לבישול החמין, שהקדירה מוטמנת בתוך הכלי שמכסה את דופנתיה, הוי הטמנה אף לפי המשנ"ב דס"ל דלדעת הרמ"א אם אינה מכוסה מלמעלה לא הוי הטמנה, דרק בדבר שדרכו להיות מכוסה כיון שכך דרך הטמנתו כשהוא מכוסה מלמעלה בזה אמרינן דאם הוא מגולה למעלה גלי בדעתו שאינו קפיד בחימומה ולא יבוא לחתות ולכן לא הוי הטמנה, אבל בדבר שדרכו בכך להטמינו בצדדים ואין שום ענין שיהיה מכוסה מלמעלה בזה לא שייך כלל הסברא דגילה בדעתו שאינו קפיד בחימומה וגם לא שייך הסברא דשליט בה אוריא שהרי אין הרגילות להקפיד במעט אור זה, וכיון שטמן בה בדרך הטמנה שהיא רק בדפנות יש לאסור אף שאינו מכוסה מלמעלה.

האם בכלי החשמלי לבישול החמין שיש בו מעט אוריר בין דפנות הכלי לקדירה הוי איסור הטמנה.

ד) אמנם יש לדון דאולי אין בנידון דידן משום הטמנה האסורה, כיון שיש מעט אוריר בין דפנות הכלי לקדירה, והנה ברא"ש פ' במה טומנין ס"י ב' ובטור ס"י רנ"ז כתבו דהא דשרי להניח קדירה בתנור ובתוך חפירה ואין בזה משום הטמנה האסורה, משום שלא אסרו הטמנה אלא ברמץ שנוגע בקדירה סביב משא"כ תנור וחפירה שיש אוריר הרבה בין הדפנות לקדירה לא דמי להטמנה, ומשמע מלשונם דרק כשיש אוריר הרבה המפסיק לא הוי הטמנה אבל קצת אוריר לא מהני, אמנם בתוס' בדף מ"ח. ד"ה דזיתים, כתבו כחילוקו של הרא"ש דבתנור או חפירה שיש אוריר בין הדפנות לקדירה אין לאסור עכ"ל ולא כתבו "אוריר הרבה", ויעויין גם בשער הציון ס"י רנ"ז ס"ק מ"ג שכתב להלכה את חילוקו של הרא"ש והטור, וז"ל

גיירי
שלא
דירה
כל
עצם
זה
נ"ל
ש"י,
זה"ד
שיש
יסור,
בנים
אינם
היה
כסות
זיפים
אע"פ
שאינו
רוב
ין כל
דברי
זוטה
וכן
ומנה
שנ"ב
זכוסה
י ר"ת
קדירה
דהתם
דכתב
בו או
אותה
שהיה
כוסה,
טמנה,
טומנין
באופן

ספר אוצרות השבת

הרה"ק ל' שמואל קרניץ

השאלה שנשאלה למרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

לכבוד דר"ז מרן הגאון

רבי שלמה זלמן אויערבאך שליט"א

אחדשה"ט.

76

א. באתי בזה לברר את דעת מרן שליט"א בשאלה מצויה הנוגעת למעשה ממש ברוב בתי היהודים הגרים בארצות הברית וגם בהרבה בתים כאן בארץ ישראל. והוא בנוגע לשהיה והטמנה בכלי חשמלי המכונה Kcore Pot. וזה מעשה הכלי, מורכב מבי' חלקים: א. כלי קיבול מחרס שעליו מונח מכסה, ובתוכו מכניסים את המאכלים לצורך הכנת צ'ולנט. ב. מכשיר חימום שבתוכו מכניסים את הכלי החרס, ויש בו דרגות חימום שונות [אשר אפשר לשנותם לפי הצורך ובדרגה הגבוהה ביותר אפשר לבשל מיני עופות בזמן של כחמש שעות].

מכשיר החימום מקיף את כלי החרס בכל הקיפו ובכל משך גובהו, וכלי החרס מונח בתוכו בצמוד ממש. מטרת הכלי ולשם כך הוא נוצר, לבשל בחימום איטי. וסדר פעולתו הרצוי היה צריך להיות, שמכניסים לתוכו מאכלים חיים בלי כל בישול מוקדם. אלא כדי שלא להכנס לחששות של שהייה וקדירה חייאת מבשלים את האוכל מער"ש בשיעור של מאכל בן דרוסאי [ויש סוג נוסף של כלי כנ"ל שחלק ממנו בולט ולא מכוסה בכל משך גובהו].

ושמעתי באומרים לי שמרן שליט"א מתיר להשתמש במכשיר זה אלא שאמר שלא כדאי לסמוך על היתר דקידרא חייאת וצריך שיהיה המאכל מבושל בשיעור של בן דרוסאי [וכן שלא להחזיר לתוכו מחמת שאינו גרוף וקטום].

ב. ועתה באתי לברר דעת מרן שליט"א, ולשאול מדוע אין בזה משום הטמנה מער"ש בדבר המוסיף הבל, ואף דאנן קיימא לן כדעת הרמ"א סי' רנ"ג ס"א דהטמנה במקצת לא הוי הטמנה. מ"מ כאן שכל גובה הקדירה מוטמן בתוך כלי החימום לכאוי יש לרון שאף הרמ"א יאסור בזה. דהנה מקור הדעה הסוברת שהטמנה במקצת לא הוי הטמנה הוא בדעת ר"ת המובאת בראשונים ריש פרק במה טומנין. וכתב ר"ת בספר הישר סי' רל"ה וז"ל באה"ד "וחמין שלנו שאנו טומנין אע"פ שיש סביבותיו מעט רמץ כגובה אצבע אין כאן איסור, דהטמנה משמע שמכוסה בה רובו או כולו". ונמצאנו למדים מתוך דבריו, דגם המקילים בהטמנה במקצת וסוברים דלא הוי הטמנה, מ"מ כשהקדירה מכוסה ברובה הטמנה מיקרי.

וע"ע בדברי המשנ"ב סי' רנ"ז סוס"ק מ"ג בשם החיי אדם כלל כ' סעיף כ"ב ה"ל "ואם כופה כלי רחבה או שנותן עליה דף רחב ומכסה בבגדים מלמעלה מותר אף שמעמידו עד חציו בחול" ומבואר בדבריהם שבמכוסה יותר מחציה אסור להטמין. [וזה קאי לשיטות הסוברות דהטמנה במקצת לא שמה הטמנה]. ועי' בפמ"ג סי' רנ"ט במ"ז ד"ה מהו שיעורה, שנסתפק בשיעור ההטמנה להחשב מוטמנת לדעת הרמ"א, ומצדד לומר שאם מכוסה בצדדים ופיה מגולה חשיב הטמנה.

ג. ואף שמצינו לשונות אחרים בדברי הפוסקים שמבואר מהם שהטמנה מיקרי רק אם מכוסה למעלה ולמטה ומן הצדדים ומבואר בגר"ז סו"ס רנ"ט בקיצור דיני הטמנה, ובח"א כלל ב' סעיף ה', ובדברי מרן שליט"א במש"כ בשם ספר התרומה [מובאים בספר שש"כ פרק א' הערה קצ"ה].

מ"מ יש לכאוי לחלק בין אם ההטמנה היא בדבר המוסיף הבל לבין אם ההטמנה היא בדבר שאינו מוסיף הבל, דבדבר שאינו מוסיף הבל קיל טפי ולא אסרו עד שתהיה הקדירה מוטמנת כולה, לפי שאין החום מגיע

לקדירה מחמת הבגדים ולן בא מהרמץ או מהחול חמיו ולפ"ז א"ש דברי החיי ז מ"ג] נקט שאם מוטמנת עו נקט החכ"א דאין לאסור הנ ויש ליישב דאין סתירה, משא"כ בכלל ב' דשם איי בהם שרי להטמין.

ולפ"ז יש לבאר דכל מה הקדירה מכוסה מלמעלה ע שאסרו אף שרק רוב הקדיו הקדירה מכוסה אין איסור נ ד. ולהנ"ל יש לכאוי לרו האם שרי להשתמש בו בשנ ה. וכן יש לדון לענין נ להחזיר על גבה.

ומצפה אני לתשובתו ה מידי שבת בשבתו. ואסיים בריות גופא ונהורא מעליא.

תשוב

לא הוריתי בזה שום הי כולה או רובה בתוך מכשי הדרך לבשל גם בימות הו במבושל כל צרכו.

אך אחר שראיתי את ה קדירה פשוטה של פח ובו וניכרת שהיא מפסקת ביניו מבושל כל צרכו אף שמצ להקל ולעשות כן גם לכתח

ספר אוצרות השבת

ברבי"ל ל' שמואל קורין גיל"א

11

לקדירה מחמת הבגדים ולכן כל דשליט בה אוירא לא אסרו. משא"כ כשמטמין בדבר המוסיף הבל דהחוס
 בא מהרמין או מהחול חמיר טפי ואף אם רוב הקדירה מוטמן אסרו שמא ירתיח.
 ולפ"ז א"ש דברי החיי אדם הנראים כסותרים זה לזה, דבכלל כ' סעיף כ"ב [הובא במשנ"ב סי' רנ"ז ס"ק
 מ"ג] נקט שאם מוטמנת עד חציה בחול שרי, ומשמע מדבריו דטפי מחציה אסור, ומאידך בכלל ב' סעיף ה'
 נקט החכ"א דאין לאסור הטמנה אא"כ מכוסה הקדירה מלמעלה ומלמטה ומהצדדים.
 ויש ליישב דאין סתירה, שהרי בכלל כ' איירי במטמין בחול דהוא דבר המוסיף הבל ולכן טפי מחציה אסור,
 משא"כ בכלל ב' דשם איירי במטמין בבגדים דהם אינם מוסיפים הבל, ולכן כל שאין כל הקדירה מוטמנת
 בהם שרי להטמין.
 ולפ"ז יש לבאר דכל מה שמצינו ברמ"א ובמשנ"ב סי' רנ"ג ס"ק מ"ח ס"ק ס"ט, וסי' רנ"ח ס"ק א' דכשאין
 הקדירה מכוסה מלמעלה שרי, אף שמכוסה מצדדיה, כל זה בדבר שאינו מוסיף הבל משא"כ במוסיף הבל
 שאסרו אף שרק רוב הקדירה מוטמן. ואולם בגר"ז סי' רנ"ז ס"י קו"א אות ג' כתב דגם אם משך גובהה של
 הקדירה מכוסה אין איסור בזה אם פיה מגולה.
 ד. ולהנ"ל יש לכאור' לדון במכשיר החימום שמכסה הקדירה בכל גובהה ובכל היקפה [רק שפתוח מלמעלה]
 האם שרי להשתמש בו בשבת מחשש הטמנה אף לדעות דהטמנה במקצת לא שמה הטמנה.
 ה. וכן יש לדון לענין שהיה וחזרה, דלכאור' חשיב ככירה שאינה גו"ק שאסור לשהות על גבה וכן יאסור
 להחזיר על גבה.
 ומצפה אני לתשובתו הרמתה של מרן שליט"א בענין זה שכאמור נוגע למעשה ממש אצל הרבה אינשי
 מידי שבת בשבתו. ואסיים בברכת כהן עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו להגדיל תורה ולהאדירה מתוך
 בריות גופא ונהורא מעליא.

יצחק מרדכי הכהן רובין

תשובת מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

← לא הוריתי בזה שום היתר, ואדרבה דעתי מסכמת לדבריו דכיון שהקדירה עם התבשיל מכוסה ומוטמנת
 כולה או רובה בתוך מכשיר חימום חשמלי אין מיעוט האויר שביניהם נחשב כאינה מוטמנת כיון שכך היא
 הדרך לבשל גם בימות החול, ולדעתי הרי זה חשיב ממש הטמנה בדבר המוסיף הבל, ואין להקל אפילו
 במבושל כל צרכו.
 אך אחר שראיתי את הקדירות ונשאלתי על כך אמרתי שאסור גם שהיה ולהחזיר, רק יעצתי לו לעשות
 קדירה פשוטה של פח ובכל ערב שבת יפסיקו בה בין קדירת התבשיל והמכשיר, וטוב שתהא גם בולטת
 וניכרת שהיא מפסקת ביניהם וגם ממעטת קצת חום החשמל והאש היא כקטומה, ובאופן שכזה אם התבשיל
 מבושל כל צרכו אף שמצטמק ויפה וכיון שהיא ממש חוצצת ומפסקת מסביב לכל קדירת התבשיל אפשר
 להקל ולעשות כן גם לכתחילה ולא לחשוש לאיסור הטמנה.

L

תשובת מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א*

76

הנה כידוע בהרבה מקומות בחו"ל וכן מהבאים משם לכאן, משתמשים לצורך החמין בשבת בסיר מיוחד הנקרא "קראקפאט", ותבניתו בכך שמורכב מסיר שבתוכו מכניסים התבשיל והחמין ויש עליו מכסה, והוא מתלבש ומורכב בתוך סיר רחב ממנו שלמעשה כולו גוף חימום, עם כל מיני דרגות חימום כפי הנדרש, ונמצא כולו מכוסה מצדדיו בסיר הזה, ובשפה למעלה מתלבש הוא עליו, וכך מתחמם האוכל בשבת, ואף יכול להתבשל בתוכו כי פעולת הבישול בו איטית במשך כמה שעות. וראיתי לאחרונה שהביאו סיר זה לפני מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, ע"מ לשאול אם יש בו משום איסור הטמנה, ואף להרמ"א וש"פ שהטמנה במקצת אינה הטמנה, מ"מ הרי כולו מכוסה מהצדדים, ואף שיש שטענו שיש מעט אויר בין הסיר לכיסוי, אך הרי למעלה מלובש הוא בתוכו, ולא ניכר האויר, וכך גם דרך בישולו וחימומו, ואפשר שאין בכך להפקיע משום הטמנה, שכך הדרך להטמין בזה, ונראה כמוטמן בו ושייך בו גזירת חיתוי, ודוקא בדבר שדרכו להדביק בקדירה כשאינו נוגע סביבותיו ניכר שאין זו הטמנה. [ושו"ר כן בתשו' מרן הגרשד"א זצ"ל] ועי' גם בלשון התו' רא"ש שמרחיק הרבה הדפנות מהקדירה וכ"ה בלשון הטור סי' רנ"ז שהובא לעיל "שיש אויר הרבה" בין הדפנות להקדירה לא דמי להטמנה". ואמנם בהגר"ז והלבוש ס"ס רנ"ז משמע דאף אויר מעט המפסיק מהני, אך מ"מ לא דמי לכאן דבחלקו העליון מלובש עליו ונוגע בצידי הקדירה ולכן חשוב בזה מוטמן בתוכו והרי אף ברמ"א אם בחלקו העליון נוגע בקדירה אף דרובו אינו נוגע ולא מינכר חשיב "מוטמן" בתוכו. משא"כ כשאינו נוגע כלל דאינו חשיב מוטמן בתוכו ואינו אלא כשהיה.

והשיב הגרי"ש אלישיב שליט"א, שבאמת ראוי לחוש שיש בכך משום הטמנה [וטעמו ע"פ הפמ"ג במשב"ז סי' רנ"ט סק"ג דס"ל דאף בלא כיסוי מלמעלה כל שמכוסה כולו בצדדיו אסור, ואף להחיי אדם כלל ב' ס"ה ומ"ב סי' רנ"ג סקמ"ח וסקס"ט דצריך כיסוי מלמעלה, הרי כאן אין שום חלק מהסיר מגולה בציודו, ובזה לא צריך כיסוי מלמעלה, ועוד שכך הדרך לבשל בו בחול תמיד, בלא כיסוי מלמעלה, לפיכך אין כאן ההיכר של מגולה מלמעלה להפקיע מהטמנה]. אך לשאלתנו שוב אם יש היתר להגביה מעט את הסיר שלא יהא כולו שקוע וטמון בסיר החיצון, השיב הגרי"ש אלישיב שליט"א שבאמת יש עצה להגביהו מעט אך לא ע"י נייר כסף בתחתיתו, דככלי עצמו חשוב, אלא ע"י נתינת כמה אבנים קטנות וכדו' בתחתית הסיר החיצוני ועי"ז תוגבה הקדירה, ונמצא בזה שמקצת מהדפנות מגולות וא"ש לכו"ע. ושוב הוסיף שכ"ז לכתחילה אבל בשעת הדחק יש לצרף הסברא שעושים כן בדרך בישול לשם בישול ולא לשם הטמנה. [ע"י כע"ז ברא"ש ר"פ במה טומנין ומג"א רנ"ז ס"ק י"ח, אך שם לא מיירי בטמון כולו במו"ה רק בחלקו התחתון ובעליון באפר צונן רק רצה הרא"ש לדמותו לקופה שטמן בה שאסור להניחה ע"ג גפת של זיתים ותירץ ששם האיסור שמא יבוא להטמין בתוכו הואיל ועושה לשם הטמנה משא"כ כשעושה לשם בישול לא גזרו שיבוא להטמין בתוכו, אבל בהטמנה ממש לא שמענו היתר כשעושה לשם בישול, חה מוכח מכל הראשו' שדנו לאסור בכל שהיה משום הטמנה במקצת ולא כ' היתר זה, ולכן אין לסמוך על סברא זו רק בדרך צירוף ובדיעבד].

דאף דהטמנה בחייתא אסור, מ"מ בכה"ג שהדרך לבשל בו בחול וגם יש מעט אויר בין הדפנות לקדירה, ניכר שהוא דרך בישול ולא בדרך הטמנה ואפשר דלא גזרו כה"ג וכן מטו בשם מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל. ואמנם שאלתי מעמו לסברת ר"ת ז"ל בספר הישר דאף ברובו חשוב כהטמנה, והשיב דבפמ"ג וש"א אין

* נכתב מפי מרן שליט"א ע"י הרה"ג ר' משה מרדכי קארפ שליט"א.

מבואר כן. ואף אם ננקוט דרובא אסור, הרי אין כאן רוב, שהרי כשהוגבה חלק התחתון נמצא שאף חלק התחתון אינו מוטמן, וגם חלק העליון אינו מוטמן ומקצת מהצדדים מגולה ונמצא שרוב הקדירה אינו מוטמן. ומה גם שכשמוגבה אזי הרפנות רחוקים מעט מהסיר החיצוני ואינו נוגע כלל למעלה וניכר שרחוק מהדפנות ואין זה דרך בישולו בחול, וא"כ צד גדול דליכא הטמנה כלל אף ברובו. ועוד שאלתי אם אליבא דהחזו"א דמקצת הטמנה אסירא אם יש להחמיר בזה, והשיב שאף לשיטתו אין כאן הטמנה דמלבד דלא מצינו שבצדדים לחוד בלא חלק התחתון יחשב הטמנה [מלבד להגר"ז במהדו"ב] הרי באופן שמגביה הקדירה נמצא גם אויר בין הרפנות לקדירה, וכאן לא שייך לומר שכן הדרך בישול בחול, שהרי תמיד הסיר מלוכש בחלקו העליון בסיר החיצוני ורק באמצע יש הפסק ביניהם וכשמגביה הסיר אין כאן נגיעה כלל ואין הדרך לבשל כך בחול, וא"כ י"ל דאף הטמנה במקצת אין כאן ולכו"ע שרי.

ואמנם שוב נודע לנו שכבר נשאל בזה מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, באחת מתשו" האחרונות ע"י ידידי הרב הגאון מוהר"ר יצחק רובין שליט"א [מח"ס החשוב מראה כהן ומר"צ דק"ק הר נוף] ובשאלת חכם חצי תשובה פרס המצע שראוי לאסור מחמת סברת ר"ת בספר הישר דאף ברובו אסור, ושאף הפו"ש שצריך שיהא חלקו העליון מכוסה, לא התירו רק באינו מוסיף הבל, ויישב בזה הסתירה בחי"א ועוד. והשיב לו מרן הגרש"ז זצ"ל לאיסור דס"ל לאיסור אף ברובו וכפשוט דברי ר"ת בספר הישר, והגר"ז במהדו"ב לסי' רנ"ט. ויסוד העצה להפסיק ע"י כלי מסביב הקדירה, מבואר בריטב"א הנדמ"ח שבת ר"פ במה טומנין בשם יש שהחמירו עיי"ש. והטעם בזה כיון שבלעדיו היה מתחמם יותר נמצא שהוא מפסיק ההטמנה בינו לכלי המבושל, ואף שהוא חם אין חמימותו מחמת עצמו ולא בדרך בישול, ואין דינו כרמץ, וכל מטרתו למעט החום ולהפסיק ההטמנה ולא להטמין בתוכו ולכן אין לאסור בו משום הטמנה ובפרט כשמגולה מלמעלה.

ושמעתי מבנו יבלחט"א הרה"ג ר' ברוך שליט"א, שכאשר שמע רבינו הגרש"ז זצ"ל שהורה יבלחט"א רבינו הגר"ש שליט"א העצה על הגבהת הקדירה מעט שלא תהא כולה מכוסה בכלי, ביקש לשלוח לשאול מהגר"ש שליט"א האם לדעתו יש בכך היתר גם לשהיה, אך לא הספיקו לשאול בחייו ולהודיעו כי בתוך כך נשבה ארון האלוקים ונלקח מאיתנו רבינו זצ"ל. ולאחר פטירתו קיימנו בקשתו, ושאלנו לרבינו הגר"ש שליט"א, והשיב שודאי אין בכך היתר לשהיה, שהרי אין כאן קטימה, ואינו מותר אלא ע"פ התנאי שכ' הרמ"א רנ"ג שיהא מבושל כמאב"ד, ולהחמירים כביאוה"ל דכ' שהיתר הרמ"א רק בגדר הנח להם לישראל, צריך שיהא מבושל כל צרכו מבעו"י, ובחזו"א סי' ל"ז סק"ג השיג ע"ז וכ' שהיתר הרמ"א בגדר הלכה פסוקה כשיטות אלו רק בגדר אין מוחין, ומותר להשהות כמאב"ד. ולכן בנידוננו הורה שמותר לכתחילה להשהות לכה"פ במבושל כל צרכו אע"ג שמצטמק ויפה לו, ומיהו יש אופן של קטימה ע"י נתינת נייר כסף עבה וכפול בצידי הסיר כשמעט קצת את החום המשפיע על הקדירה. וכ"ז בשהייה אבל בחזרה נראה דלא מועיל קטומה דסיר זה לכה"פ דינו ככופח, ע"י רנ"ג ס"א וברמ"א שם. אבל על קדירה חיתה אמר שאין כדאי לסמוך הואיל ובזמננו מתבשל במהרה וראויה כבר לצורך הלילה. עכ"ד רבותינו בזה.

L

תשוב

לכבוד הרה"ג רבי
והרה"ג חברי הנ

בענין הש

לענ"ד מעיקר הדין קרא
או שעכ"פ שומר את ההבי
ס"א בא"ד וכ"ז בענין וכו'
הרמ"א [שהקדירה כולה כ
או ע"י השומר את החום
רנ"ח ס"ק ב' ובשעה"צ שו
והמציאות בקראק-פאט
צ"ל מותר לרמ"א וכנ"ל, ו
וכמדומה שגם ישנן כא
כשהוא למטה מן הקדירה.
והנה מדחוטי החשמל
האם בכה"ג מיקרי שהקדי
גו"ק לענין שהי"י, או"ד ו
למחבר וכעין הא דמצדד
ושיהא דינו כגו"ק לענין
הקדירה נוגעת בכלעך מ'
ס"ל דאסור דוקא בשהי"י
הוא דוקא כשיש נגיעה ב
החוטים משום סכנה.
ומה שהקשו בתנור בנ
הצדדים, לענ"ד לכאורה י
חדא א' הא דבעי' כול
התבשיל טפי עד כדי שלז
הוא דוקא כשכל הקדירה
כשאינן כולו מכוסה מכל ז'
ועוד ב' אע"פ שהטמנ
הוא במקום הטמנה מדהו
בחימום טפי, ולזה גם הב
ולפום ריהטא הי' מקונ
אינו במקום סגור אלא מג

תשובת מרן הגאון רבי חיים פנחס שיינברג שליט"א

לכבוד הרה"ג רבי שמואל קוריץ שליט"א
והרה"ג חברי הכולל יד הרש"ז שליט"א

בענין השימוש בשבת בקראק-פאט, ובדיני הטמנה בשבת

לענ"ד מעיקר הדין קראק-פאט לא מיקרי הטמנה, שעיקר דין איסור הטמנה הוא דוקא א' כשגוף המחמם או שעכ"פ שומר את ההבל הבא מדבר אחר המוסיף הבל נוגעים בקדירה [וכמבואר במחבר ונו"כ בסי' רנ"ג ס"א בא"ד וכ"ז בענין וכו' ובסי' רנ"ז ס"ח בא"ד כל שהוא בענין וכו' יעו"ש], וב' [לנמשכים אחרי פסקי הרמ"א] שהקדירה כולה מכוסה ע"י הגוף המחמם [וכמבואר ברמ"א שם הגה וי"א דאפי' אם הקדירה וכו'] או ע"י השומר את החום הבא ממקור המוסיף הבל וכנ"ל ויעו"י במ"ב בסי' רנ"ג ס"ק מ"ח וס"ט ובסי' רנ"ח ס"ק ב' ובשעה"צ שם אות ט'.

והמציאות בקראק-פאט שאין כל הקדירה מכוסה ע"י הגוף המחמם או ע"י השומר את החימום, ולכאורה צ"ל מותר לרמ"א וכנ"ל, ואע"פ שדרכו בכך גם בחול, מ"מ היכן מצינו שחז"ל אסרו בכה"ג. וכמדומה שגם ישנן כאלה שאין הקדירה נוגעת כלל בבלעך שבתוכו חוטי החשמל שהן מקור החום ואפי' כשהוא למטה מן הקדירה.

והנה מדחוטי החשמל שהם המקור להוסיף את ההבל נמצאים בתוך בלעך [אם למטה אם בצדדין], יל"ב האם בכה"ג מיקרי שהקדירה נוגעת בגוף החימום וכעין הא דס"ל לחזו"א או"ח סי' ל"ז ס"ק ט' דלא מיקרי גוי"ק לענין שהי"י, או"ד החוטים לחוד והבלעך לחוד ומיקרי הפסק בין הקדירה לגוף החימום לכו"ע ואפי' למחבר וכעין הא דמצדד בס' הר צבי או"ח ח"א סי' קל"ו שחוטי חשמל שבתוך מתכת בכה"ג מיקרו מכוסים ושיהא דינו כגוי"ק לענין שהי"י כשא"א לשנות את מדת החום יעו"ש, ויתכן שהה"נ בניד"ד שאפי' אם הקדירה נוגעת בבלעך מ"מ לא מיקרי שנוגע במקור החום שהוא חוטי החשמל, ואפי' לחזו"א יל"ב האם ס"ל דאסור דוקא בשהי"י מדס"ל דבעי' היכר מדרך ההשתמשות בחול וליכא, ומשא"כ בניד"ד יתכן שהאיסור הוא דוקא כשיש נגיעה בגוף החימום וליכא שאין נגיעת הקדירה אלא בכעין כיסויים שמוכרחים להיות על החוטים משום סכנה.

ומה שהקשו בתנור במ"ב שם ס"ק מ"ז דהוי הטמנה אע"פ שאין כל הקדירה נוגעת בגוף המחמם בכל הצדדים, לענ"ד לכאורה יתכן לומר בזה שתי סברות.

חדא א' הא דבעי' כולו מכוסה הי"י מדהוא דרך הטמנה, ולפי"ז ניזיל בתר דרך הטמנה, והי"י כל דמחמם התבשיל טפי עד כדי שלא ישרף, וברמ"ן אפשר להטמין מכל צד מדלא יבוא לידי שריפה, ולכן דרך הטמנתו הוא דוקא כשכל הקדירה מכוסה, ומשא"כ בתנור שיכול לשרוף כשכולו טמון לכן דרך הטמנתו הוא אפי' כשאין כולו מכוסה מכל צד.

ועוד ב' אע"פ שהטמנה הוא דוקא כשכולו מכוסה בדבר שיש בו ממש, מ"מ תנור שיש בו הרבה הבל הוא במקום הטמנה מדהוי ככולו מכוסה, דא"צ שהקדירה תיגע דוקא בדבר שיש בו ממש, אלא כל שנוגעת בחימום טפי, ולזה גם הבל רב במקום סגור מיקרי הטמנה.

ולפום ריהטא הי' מקום לתלות את דין הקראק-פאט בשתי הסברות הנ"ל, שלסברא השניי' הרי הקראק-פאט אינו במקום סגור אלא מגולה ואין הבלו רב כמו תנור ולכן לא יהא מיקרי הטמנה, ומשא"כ לסברא הראשונה

ג שאף חלק
אינו מוטמן.
וק מהדפנות
א: דהחזו"א
נו שבצדדים
צא גם אור
לקו העליון
ל כך בחול,

י ידידי הרב
צצי תשובה
שיהא חלקו
ן הגרשו"א
נ"ט. ויסוד
ו שהחמירו
בושל, ואף
ז ולהפסיק

ט"א רבינו
מהגרי"ש
כך נשבה
שליט"א,
מ"א רנ"ג
ריך שיהא
ז כשיטות
ת' לכה"פ
זול בצדי
ומה דסיד
וך הואיל

הנה נמטר בשם מומחים שהקראק-פאט צ"ל מגולה קצת כדי שלא יתקלקל, וא"כ הי' מקום לומר שכן הוא דרך הטמנתו, מ"מ מסתבר לענ"ד שהקראק-פאט בכלל לא מיקרי דרך הטמנה אלא דרך בישול, וכן שמו בענגליש סלו-קוקער (Slow Cooker פי' בישול איטי).

ואע"פ שאכתי יש לברר איזה סברא מהנ"ל עדיפא ואכמ"ל, מ"מ לנ"ל ממ"נ לא יהא הקראק-פאט דומה לתנור.

L

הנ

מאד אבקש את סליחת מעכ' כת"ר כותב בענין ה"סיר כת"ר מציע "לעשות קדירה היא כקטומה, ובאופן שכזה מועיל גו"ק, הלא דין הקדיו שם. ואף אם נאמר דהוה ו דבגרוף וקטום לא בעינן של ועוד כת"ר כותב "דזה נח איני מבין, ואמנם הריטב"א היא ואין הדבר תלוי בהטמנת שיהא היא וכסויה, דהיינו כל י"ל דלפי דברי הרשב"א גם ב ועוד - אם נאמר כדברי "קדירה פשוטה של פח", הטמנה, גם אם הפח "בולט אלא דבזה כת"ר רוצה ו מטמין ברמץ, שחמור יותר כותב מפורש דאפי' אם הקד דבריו של הרמ"א שמדובר ו ומה שהביא הרב רובין ו כותב שם, דאם יש סביב הי בדבר המוסיף הבל, ורק אם הבל, וכ"ה גם בשו"ע סי' דמכסהו מכל צד... ואיכא לנ אבל גם אם נסבור כר"ת פח... וטוב שתהא בולטת ו הוה הטמנה, יצטרך שדפנות וכעת מה ששואל הרב רבי בכלל כ סי' כב, שאם מוטם בענין שלא יגע הכלי בקדירו שירצה (ומובא במ"ב סי' רנו מלמעלה ומלמטה ומן הצדדי ואף אם רק רוב הקדירה מוט הקדירה מוטמנת כולה, עכ"ל סוס"ק ב, שאסור ליקח כלי ו

הערות מהגאון רבי יהושע נויבירט שליט"א

(נכתב אל מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל להעיר על תשובתו)

מאד אבקש את סליחת מעכ"ת, אם אשאל את פיו, אבל תורה היא ולמדה אני צריך.

כת"ר כותב בענין ה"סיר" המיוחד שמבשלים בו ושומרים בו אוכל, דיש בו משום שהיה והטמנה, ולכן כת"ר מציע "לעשות קדירה פשוטה של פח ובכל ערב שבת יפסיקו בה בין קדירת התבשיל והמכשיר... והאש היא כקטומה, ובאופן שכזה אם התבשיל מבושל כל צורכו אף שמצטמק ויפה...". אינני מבין בעוה"ר, דמאי מועיל גו"ק, הלא דין הקדירה כדין כופח, סי' רנג סעי' א, ובהוסק בגפת ובעצים לא מועיל גו"ק, וכמבואר שם. ואף אם נאמר דהוה ככירה, מ"מ למה בעינן שיהא התבשיל מבושל כל צורכו, הלא גמרא מפורשת בדגרוף וקטום לא בעינן שלישי בישול (אנן דנקטינן כחנניה), ולא מצטמק ורע לו.

ועוד כת"ר כותב "דזה נחשב כהטמנה בדבר המוסיף הבל, ואין להקל אפי' במבושל כל צורכו". ושוב בעוה"ר אינני מבין, ואמנם הריטב"א (הר"ן) ריש במה טומנים ד"ה ומנהגנו מביא בשם הרשב"א "דהטמנה במקצת הטמנה היא ואין הדבר תלוי בהטמנת כל הקדירה", אבל ע"ש בריטב"א שהוא חולק ודוחה ראית הרשב"א, וס"ל דבעינן דוקא שיהא היא וכסויה, דהיינו כל הצדדים וגם למעלה, רק אז זה נקרא בשם הטמנה. ומה תאמר, הרשב"א הלא חולק, י"ל דלפי דברי הרשב"א גם בדבר שאינו מוסיף הבל בענין שכיסוי הקדירה יהיה מגולה, וזה ודאי נגד השו"ע שלנו. ועוד - אם נאמר כדברי כת"ר שהטמנה במקצת בדבר המוסיף הבל הוה הטמנה, א"כ מה יועיל שמכניס "קדירה פשוטה של פח", סוף סוף כיון שהקדירה נוגעת בדפנות החמות של הפח הזה, יש עליו עוד שם הטמנה, גם אם הפח "בולט וניכר שהוא מפסיק".

אלא דבזה כת"ר רוצה לחלק בין מטמין רגיל בדבר המוסיף הבל, דאינו אסור אלא במטמין כולו לבין מטמין ברמץ, שחמור יותר דאסור אפי' באינו מכוסה כולו, אבל זה מנליה, ועוד דבסי' רנג סוסע' א ברמ"א כותב מפורש דאפי' אם הקדירה עומדת ע"ג האש כל זמן שהיא מגולה למעלה לא מיקרי הטמנה, ע"ש בהמשך דבריו של הרמ"א שמדובר שמוטמן בגחלים, וע"ש במ"ב ס"ק נא.

ומה שהביא הרב רובין שליט"א ראייה מדברי ר"ת בספר הישר, צר לי כי יש לקרוא שמה כל דבריו, הוא כותב שם, דאם יש סביב הקדירה מעט רמץ בגובה אצבע (ועל זה הוא שם שמיכות), דאין זה נקרא הטמנה בדבר המוסיף הבל, ורק אם מכוסה בה רובו או כולו ומכוסה בבגדים, דזה נקרא בשם הטמנה בדבר המוסיף הבל, וכ"ה גם בשו"ע סי' רנז במ"ב סוס"ק מג. ועיינן גם במרדכי שבת פ"ב סי' רצא בשם הר"ת: דכיון דמכסהו מכל צד... ואיכא למיגזר שמא יחתה.. ע"ש.

אבל גם אם נסבור כר"ת כהבנת הרב רובין שליט"א לא יועיל מה שכתב כת"ר "דיעשה קדירה פשוטה של פח... וטוב שתהא בולטת וניכרת שהיא מפסקת... ולא לחשוש לאיסור הטמנה". אם נאמר דהטמנה במקצת הוה הטמנה, יצטרך שדפנות הקדירה יבלטו הרבה שלא יהיו מכוסים "רובו או כולו".

וכעת מה ששואל הרב רובין שליט"א סתירה בדברי הח"א, וכנראה שכת"ר הסכים עמו. דמצד אחד הח"א כותב בכלל כ סי' כב, שאם מוטמנת הקדירה בחול שלא יטמין כולו רק חציו או שלישיתו ואח"כ יכפה עליו קדירה בענין שלא יגע הכלי בקדירה רק יהיה אויר בין הקדירה להכלי ואז יכול ליתן על הקדירה בגדים או כרים מה שירצה (ומובא במ"ב סי' רנז ס"ק מג), מאידך בכלל ב סי' ה נקט הח"א דאין לאסור הטמנה אא"כ מכוסה הקדירה מלמעלה ומלמטה ומן הצדדים. והרב רובין שליט"א, מתרץ דיש לחלק בין הטמנה בדבר המוסיף הבל דחמיר טפי ואף אם רק רוב הקדירה מוטמן אסור שמא ירתיח, לבין הטמנה שאינו מוסיף הבל דקיל טפי ולא אסור עד שתהא הקדירה מוטמנת כולה, עכ"ל. כנראה שהרב רובין שליט"א מעלים עין מדברי הח"א עצמו, ומובא בסי' רנח במ"ב סוס"ק ב, שאסור ליקח כלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו בשבת לכלי מלא מים חמין שזהו דרך הטמנה ממש

כיון שכולו טמון בתוכו. והשע"צ שם ס"ק ט מציין לעינין סי' רנג סוס"ע א בהגה, וע"ש דאם הקדירה עומדת ע"ג האש כל זמן שהיא מגולה למעלה לא מיקרי הטמנה. ושם מדובר בהטמנה בדבר המוסיף הבל, דהיינו שהקדירה עומדת ע"ג האש ומכוסה בבגדים דומיא דמוטמנת עד חציה בחול דאסרינן אם מכסה בבגדים. ועוד הח"א בכלל ב סי' ח למקור דבריו מביא את הט"ז סי' רנ"ח, שם כתוב מפורש בט"ז דהוה מוסיף הבל.

אלא שמה שהח"א בכלל כ סי' כב כותב דהקדירה מוטמנת בחול עד חציה, ר"ל שהוא מדבר ממנהג העולם לא להטמין קדירה כולה בחול, רק חציה או שלישי. אבל אה"נ דהטמנה בדבר המוסיף הבל ג"כ אינו אסור אא"כ מכוסה כולה, או אפי' בחלקה אבל מכוסה בבגדים. לדעתי חייבים להגיד כך בדברי הח"א כי בכלל ב סי' ה הוא מביא האיסור של הטמנה, בדבר המוסיף ושאינו מוסיף הבל, אח"כ הוא מביא דהטמנה שלנו בתנור (כלומר במוסיף הבל) שרי לכו"ע, דלא נקרא הטמנה אלא כשנוגע הדבר שמתמין בו בגוף הקדירה, מלמעלה ולמטה ובכל צדדיו, וגם מהמשך דברי הח"א רואים כך, ע"ש, וכ"ה מפורש בזכרו תורת משה מבעל הח"א סי' ה, דגם במוסיף הבל בעינן שיהיה מכוסה מכל הצדדים.

גם בטור (שמביא השעה"צ סי' רנ"ז ס"ק מג), כתוב מפורש "שמניחים הקדירה על הכירה ומכסין אותה וסביכותיה בבגדים, איני יודע טעם להתיר דאע"פ שמוותר למטמין בכסות, כיון שיש תחתיה אש שמוסיף הבל אסור", ומשמע דאם אינה מכוסה מלמעלה דמותר. ועל כרחק זאת כוונת השעה"צ שם בס"ק מג, "אך בעינן שלא יהיה הגומא... מצומצמת לפי ערך הקדירה לבד זה ג"כ חשוב כעין הטמנה", והיינו אם מכסה גם מלמעלה בבגדים, וכדמשמע מהמשך דברי השעה"צ.

ולכאורה מצאנו בפמ"ג מ"ז סי' רנט ד"ה הטמנה, שמסתפק בדבר אי בעינן לאסור הטמנה בדבר המוסיף הבל שיהא מכוסה מלמעלה או לא, אבל כבר הבאנו, דלכאורה מסי' רנג סוס"ע א ברמ"א לא רואים כך. ועוד, כעת אני רואה בשו"ע הרב סי' רנז בקו"א ס"ק ג, דאפילו כולה מוטמנת בגחלים עד שאין לו מקום לתפוס הקדירה, אין איסור משום הטמנה וע"כ משום שפיה פתוח". וכ"ה מפורש בשביתת שבת דיני שהיה והטמנה סעי' ו, ע"ש, וראה גם בערוה"ש סי' רנז סעי' י.

ושם במהדורא בתרא דף 332 באמצע ד"ה והנכון, מביא דעת הרשב"א "כיון שכל צדדיה או רובן ככולן טמונים בדבר המוסיף מיקרי עיקר הטמנה בדבר המוסיף גם אם פיה מכוסה בדבר שאינו אפי' מעמיד אלא ככל כיסוי הקדירה, ע"ש בסוגריים, דהרמ"א אפשר דס"ל דגם בדבר מוסיף תלוי בהטמנת פיה דוקא, ע"ש, "דמ"מ זה אינו מוכרח בלשונו". וי"ל דגם לפי צד זה בעינן עכ"פ שהקדירה החיצונית תהיה מכוסה אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל, ולא רק הקדירה הפנימית. ועוד כבר הבאנו לעיל, דברי הרמ"א מסי' רנג סוס"ע א, דבעינן מכוסה לגמרי, ולא כדעת הרשב"א.

אחרי הכל יש לדון, דמבואר ברא"ש פ"ד דשבת סי' ב, "אבל במקום שבישלו שם הקדירה כל היום, תחילת נתינת הקדירה שם לא היתה לשם הטמנה", וכ"ה בסי' רנז במ"א ס"ק יח, והרי בני"ד הוא הכניס את הקדירה לשם בישול ולא לשם הטמנה (ואם כי יש לדון מהא דסילון דחמי טבריה, שבת לה ב).

סוף דבר, אנא ואנא יעיין נא כת"ר בדברים אלה, ולפי זה יצא להלכה כדלהלן.

א. שהיה, בתוך מכשיר כזה רק אם הגיע למאב"ד מלפני שבת, או קדירה חיתא, או שמכניס "קדירה פשוטה של פח להפסיק בין קדירת התבשיל והמכשיר". ולדברינו דלעיל דדין מכשיר זה יש לו דין כופה, ואין נפק"מ בין גרוף ללא גרוף, ולא יועיל הפח הזה, אלא רק בעינן שהגיע למאב"ד מלפני שבת או בקדירה חיתא, ובכה"ג לא בעינן הפח הזה. ב. הטמנה, כיון שהקדירה החיצונית אינה מכוסה, אין זה נקרא הטמנה בדבר המוסיף הבל, שיאסר בשבת.

ג. החזרה, אם יש פח בתוך כותלי הקדירה, מותר להחזיר, דהוה גו"ק ואל"ה אסור. ולפי דברינו דלעיל שדינו כדין כופה, אין נפק"מ בין גו"ק לאינו גו"ק, וכמבואר סי' רנג סעי' א, דחזרה אסור בכל גווני.

כל זה כשאלה לפני מו"ר שליט"א, וח"ו לא לסור מדברי כת"ר ימין או שמאל.

L

בענין הש

ביר

תשוב

תשובה ו

תשובה נ

תש

76

ה. קדרה כפולה, שהיא סיר בתוך סיר, והסיר החיצוני מתחמם על ידי גופי חימום השמליים, ובסיר הפנימי מונח התבשיל, והוא מצוי הרבה בארצות הברית, ולאחרונה הובא גם בארץ ישראל, מותר להשתמש בו לצורך חמין הנאכל בשחרית של שבת, ואין בו איסור משום הטמנה. ובלבד שיכסה את כפתור ההפעלה^ה.

76

בעלמא היא. אולם נראה לי שהעיקר בדברי החזון איש ושאר אחרונים הנ"ל שמתירים, ובפרט שכבר נהגו כן. והנח להם לישראל.

ח) שאלה: קדרה כפולה שנקראת קרק-פוט, שהיא סיר בתוך סיר, הסיר החיצוני מתחמם על ידי גופי חימום השמליים, ובסיר הפנימי מונח התבשיל, האם מותר להשתמש בו לשבת, או יש לחוש לאיסור הטמנה, ולאיסור שמא יחתה על ידי הגברת חום החשמל באמצעות הכפתור שמבחוץ.

הנה כיון שכל זה נעשה לצורך האכילה בשחרית של שבת, כבר כתבו רבים מן הפוסקים דלא שייך בזה איסור הטמנה, וכמ"ש רבינו ישעיה הראשון בפסקיו (ר"פ במה מומנין) וז"ל: שההטמנה שאנו עושים לצורך מחר מותרת היא, שבכל דבר שטומן לצורך מחר ליכא למגור שמא יחתה. ע"כ. גם בשבולי הלקט (ס' נו) כתב בשם רבינו שמחה, דדוקא במבשל בע"ש לצורך הלילה דאיכא למיחש שמא יחתה בגחלים גזרינן, אבל המבשל בע"ש לצורך שחרית של שבת לא גזרינן שמא יחתה, שכבר הסיח דעתו ממנו. וכתב, דהא טעמא דאסרינן להטמין בדבר המוסיף הבל, היינו משום שמא יממין ברמץ ואתי לחתויי, וזה שייך רק במה שהוא עתיד לאכול בלילה, אבל הטמנה שאנו עושים לצורך מחר לא גזרינן שמא יחתה. ושכן כתב רבינו ישעיה. ע"כ. וכן דעת המרדכי (ר"פ כירה ס' ש). ומרן הבית יוסף (קרוכ לסוף ס' רנג) ד"ה ומכלל הדברים, כתב, שאפילו לדעת הרי"ף והרמב"ם אפשר דלא איירי בגמרא אלא

במשהה לצורך הלילה, אבל משהה לצורך מחר מותר להשהות אפילו ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה, או בתנור, שכיון שלצורך מחר הוא, אסוחי אסח דעתיה מניה, ולא אתי לחתויי. ע"ש. וכ"כ הגאון מהר"א אזולאי, הובא בברכי יוסף (ס' רנג אות א). וכן פסק הרמ"א בהגה (ס' רנו סעיף א). ועוד יש להוסיף דבר המחלוקת (בס' רנג ס"א), שמרן כתב שהטמנה על גבי גחלים אסור. וכתב ע"ז הרמ"א, ויש אומרים שאפילו אם הקדרה עומדת ע"ג גחלי אש ממש, כל זמן שאינה מכוסה למעלה בבגדים לא מקרי הטמנה, ושכן נוהגים. וכן מבואר במשנה ברורה שם. לפ"ז אפילו אם הסיר החיצוני יושב על גופי חימום השמליים, כל שמניחים החמין למעלה מגולה מבגדים, ורק הכיסוי שלו עליו, מותר, אליבא דהרמ"א. אמנם החזון איש (הל' שבת ס' לו אות יט) הביא מ"ש הרמ"א בדרכי משה, שבס' רנו מבואר דלא נקרא הטמנה אלא במכוסה (בבגדים) מלמעלה. ועל זה סמך הרמ"א בהגה להקל. וכתב על זה החזון איש, בד"ה ובר"מ, שהוא תמוה מאד, כי אין זכר בס' רנו לזה, דמהתם ליכא ראייה לענין שמטמין בגחלים, ואין מקום להקל לתת ע"ג גחלים. [אבל האור זרוע ח"ב ס' ח דף ג סוף ע"ג כתב, "שמותר להשהות הקדרה ע"ג גחלים ממש, וכן אנו נוהגים". והובא בקיצור בבית יוסף]. ע"ש. ולפי דבריו יש לומר שאף בנ"ד יש להחמיר, משום גופי החימום החשמליים. אלא שיש לדחות, דשאני הכא שהקדרה הפנימית הנמצאת ע"ג הסיר החיצוני שיש בו גופי חימום,

ו. אסור להטמין אר וכסותות ובכל דבו או כדי שלא יצטנן י

יש אויר מפסיק בינה לו משרא שרי. וכמ"ש הרי"ו שבקדרות שלנו, שיש ד לגחלים ורמץ, ואינו טו הבל, שרי. וכן היה אומ הגדול (הרמב"ן). (וע"ע ס' לג). ועוד שאפילו גופי החימום, מ"מ יש ספק ספיקא להקל, ש איסור הטמנה, ושמא כי בבגדים לא השיבא ו בשו"ת שבט הלוי חל בנידון דידן, והביא דברי שלהלכה קשה לדחות להקל, ונמשכו אחריו מגדולי האחרונים. [וכ"כ רנו ס"ק כד). וכתב בכ ס"ק מב), שכן דעת ה על המקילים בזה. ע"ש. ר' יחזקאל ראטה (מחבו שפסק להתיר מטעם הנו אוירך בספר שלחן ע כתב להחמיר משום דהו שכתבנו נראה שיש להו שבת היום, וראיתי לו ואני הלכתי עם הרב א אלישיב והראנו לו את ו ואמר לנו שאין סיבה ל דלא חשיב הטמנה, ושו לספרדים דנקמי בתר גג מטעם ספק ספיקא. ודו"

ספי חזון עובדיה. ג' א'
בר"ה"ל' ח' עובדיה יוסף זצ"ל

ו. אסור להטמין את הצונן בערב שבת בדבר המוסיף הבל, אבל בכגדים או בכרים וכסתות ובכל דבר שאינו מוסיף הבל, מותר להטמין הצונן בשבת כדי להפיג צנתו, או כדי שלא יצטנן יותר. (ש"ע סי' רנו ס"ו)¹.

להיתר ע"פ מ"ש הרה"ג ר' יוסף גרשון הורביץ בגידולי ציון (חלק ט סי' יא), שלא גזרו חז"ל "שמא יחתה", אלא לגבי גחלים שדרכם לדעוך קימעא קימעא, משא"כ פתילה של נפט, וכיוצא בה, שאין הדבר מצוי שישתנה מצב החום, אין לחוש לגזור שמא יגביר החום של הפתילה, או את החשמל. ע"ש. וכ"כ בשו"ת כוכבי יצחק ח"ג (סי' לו אות ד). ע"ש. ומכל מקום יש לכסות בע"ש את הכפתור החשמלי שלא ישכח ויבא להגביה או להמעיק מדת החום. וכעין מ"ש בשו"ת האלף לך שלמה (סי' קמו). ע"ש. וכיו"ב כתב בשו"ת שבט הלוי ח"ג (ס"ס מט), שכל שהכפתור מכוסה, ואין האש נראית יש להקל, דאיכא היכרא ולא אתי להגביר את האש. ע"ש. וכיו"ב כתב בשו"ת אגרות משה (חאו"ח סי' צג עמוד קנב).

1) הנה רש"י (שבת נא.) כתב דהא דאמרין מותר להטמין את הצונן, היינו שלא יחמו, ולא גזרינן אטו הטמנה כדי שיחמו. ומוכח דס"ל שלהטמין את הצונן כדי לחממו אסור אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל. וכן דעת מהר"י מלוניל (שבת נא.). והראב"ן (סי' שמו), והראב"ה (סי' רב עמוד רפז). וכ"כ רבינו ישעיה מטראני בפסקיו (שם עמוד רצד). אבל הרמב"ם (שבת, פ"ד ה"ד) פירש דהיינו אף לחממו ולהפיג צינתו. וכתב הרשב"א בחידושו שם, שכן נראה מדברי הגאונים, וכן ודאי נראים הדברים, דהא כולי פרקין בהטמנה דלחמם מיירי ולא בהטמנה להעמיד צינתו שלא יתחמם. ע"ש. וכ"כ הר"ן (דף כג ע"ב מדפי הרי"ף). וכן הוא בחידושי הר"ן. וכ"כ תלמיד הרשב"א בספר צרור החיים

יש אויר מפסיק בינה לבין גוף החימום, ובכה"ג משרא שרי. וכמ"ש הרימב"א בחי' לשבת (מו:), שבקדרות שלנו, שיש הפסקת אויר בין הקדרה לגחלים ורמין, ואינו טומן ממש בדבר המוסיף הבל, שרי. וכן היה אומר מורי הרב בשם רבינו הגדול (הרמב"ן). (וע"ע בשו"ת יביע אומר ח"ו סי' לג). ועוד שאפילו אם היה הסיר מונח ע"ג גופי החימום, מ"מ יש להתיר, משום דאיכא ספק ספיקא להקל, שמא לצורך מחר ליכא איסור הטמנה, ושמא כל שאינה מכוסה למעלה בכגדים לא חשיבא הטמנה, ושרי. ומצאתי בשו"ת שבט הלוי חלק ט (סי' נב), שנשאל בנידון דידן, והביא דברי החזון איש הנ"ל, וכתב, שלהלכה קשה לדהות דברי הרמ"א המפורשים להקל, ונמשכו אחריו המג"א, וכמה וכמה מגדולי האחרונים. [וכ"כ הרב תוספת שבת (סי' רנו ס"ק בד). וכתב בכף החיים סופר (סי' רנו ס"ק מב), שכן דעת הב"ח]. לכן אין להרעיש על המקילים בזה. ע"ש. גם ראיתי עוד להגאון ר' יחזקאל ראטה (מחבר שו"ת עמק התשובה), שפסק להתיר מטעם הנ"ל. ע"ש. ואף שהגרש"י אורבך בספר שלחן שלמה (סי' רנו אות יג) כתב להחמיר משום דהוי הטמנה. אולם לפי מה שכתבנו נראה שיש להתיר. ושוב בא לידי ספר שבת היום, וראיתי לו (שם עמוד נב) שכתב, ואני הלכתי עם הרב אופיר מלכה אל הגרי"ש אלישיב והראנו לו את הסיר, ובדקו מכל צדדיו, ואמר לנו שאין סיבה לאוסרו אליבא דהרמ"א, דלא חשיב הטמנה, ושרי. ע"ש. ולפי מש"כ אף לספרים דנקטי בתר גלימיה דמרן, משרא שרי, מטעם ספק ספיקא. ודו"ק. ויש להוסיף עוד טעם

סימן צ'

בדין שימוש בסיר קראק פאט בשבת

76 יש לדון הלכה למעשה בשימוש בשבת במכשיר חשמלי לבישול החמין הנקרא קראק פאט, והוא כלי שמורכב מב' חלקים, א) כלי קיבול מחרס שעליו מונח מכסה, ובתוכו מכניסים את המאכלים לצורך הכנת החמין, ב) מכשיר חימום שבתוכו מכניסים את הכלי החרס, ויש בו דרגות חימום שונות, אשר אפשר לשנותם לפי הצורך. והמכשיר החימום מקיף את כלי החרס בכל הקיפו ובכל משך גובהו, וכלי החרס מונח בתוכו בצמוד ממש. והשאלה במכשיר הזה הוא בין בדיני שהייה וחזרה, ובין בהלכות הטמנה בדבר המוסיף הבל ונבאר.

לפום ריהטא כשבאים לדון במכשיר הזה מצד הלכות הטמנה, יש לאסור דהרי מטמין בדבר המוסיף הבל, אלא שהצד להקל הוא דמאחר שאינו מטמין מלמעלה בדבר המוסיף הבל, אלא רק מניח את הכיסוי של הקדירה, א"כ נחשב כאילו מגולה מלמעלה, ונמצא שאין כאן אלא הטמנה במקצת, ובשלמא לדעת השו"ע (סי' רנ"ג סעי' א') דס"ל דהטמנה במקצת בדבר המוסיף הבל אסור, א"כ הכ"נ בפשיטות יש לאסור, אמנם לדעת הרמ"א (שם) דהטמנה במקצת שרי, א"כ אפשר דגם בניד"ד שרי.

→ אך גם לשיטת הרמ"א יש לעורר צד לאיסור, כי הרי כבר כתבנו לעיל (סימן פט') ששיעור הגילוי הקדירה כדי שתחשב הטמנה במקצת ולא בכלה, ביאר הפמ"ג (סי' רנ"ט משב"ז סק"ג) בשיטת הרמ"א, דלא סגי במה שהכיסוי מגולה כדי שתחשב הטמנה במקצת, ובפרט לשיטת ר"ת (ספר הישר סי' רל"ה) שכתב וז"ל וחמין שלנו שאנו טומנין אע"פ שיש סביבותיו מעט רמץ כגובה אצבע אין כאן איסור, דהטמנה משמע שמכוסה בה רובו או כולו והאבנים והסדינים והגלופקרין שמכסין אותה בס אינם מוסיפים הבל עכ"ל, ומבואר מדבריו דאם רוב הקדירה מכוסה ברמץ הוי הטמנה בכלה אע"פ שאין כל הקדירה מכוסה, וא"כ בניד"ד נמי אפי' שמגולה מלמעלה לא חשיב עדיין הטמנה במקצת וא"כ אף לשיטת הרמ"א יש לאסור.

אמנם לפי מה שביארנו לעיל באריכות (שם) דהבנת המשנ"ב בשיטת הרמ"א היא, דאפי' אם מטמין בדבר המוסיף הבל כל זמן שאינו מכסה כל הקדירה לגמרי אלא מניחה מגולה מלמעלה חשיב הטמנה במקצת, א"כ הכ"נ בניד"ד לא יחשב אלא כהטמנה

אור הלכה

במקצת דלדעת פסק בשו"ת ש דלדעת הרמ"א א"כ מכוסה גו ר"ת היא דהטמנה או כולו, מ"מ א כי הוא נמשך א פוסקים שדעתם הרמ"א מותר בשבת, אלא דמאחר דדעתו היא דהטמנה ב שיש מקום לה קשה להלכה מפורשים שנמו גדולי אחרונים בדבריו, והרמ"א בודאי שיש מקו על אלו שכן מו בס' אוצרות ד הגר"ח פנחס ש להתיר מכש

אלא שמצאתי

רנ"ט) שכו דאם מגולה מו בכלה, הכא בו בדבר שדרכו ל אמרינן שאם מ שאינו קפיד בד ולכן לא חשיב

ספר אור הלכה

הרב"ז ר' הושיע ח"ו

בכך להטמינו בצדדים ואין שום ענין שיהיה מכוסה מלמעלה בזה לא שייך כלל הסברא דגילה בדעתו שאינו קפיד בחימומה, וכיון שטמן בה בדרך ההטמנה שהיא רק בדפנות יש לאסור אף שאינו מכוסה מלמעלה, וכמו כן כתב בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א (עמ' תקי"ז).

אולם עדיין יש פתח להתיר לשיטת הרמ"א, כיון שיש מעט אויר בין דפנות הכלי לקדירה, והנה יעויין ברא"ש (פ"ד סי' ב') שכתב דהא דשרי להניח קדירה בתנור ובתוך חפירה ואין בזה משום הטמנה האסורה, משום שלא אסרו הטמנה אלא ברמץ שנוגע בקדירה סביב, משא"כ תנור וחפירה שיש אויר הרבה בין הדפנות לקדירה לא דמי להטמנה עיי"ש, והגם שמלשונם משמע שצריך להיות אויר הרבה בין הדפנות לקדירה, מ"מ בתוס' (דף מח ע"א ד"ה דויתים) כתבו נמי חילוק זה ולא הדגישו שצריך אויר הרבה, ויותר מצינו בשעה"צ (סי' רנ"ז ס"ק מ"ג) שכתב דבקצת אויר המפטיק סגי עיי"ש, וכמו כן משמע בשו"ע הרב (סי' רנ"ז ס"י) עיי"ש, וא"כ בניד"ד כיון שיש קצת אויר המפטיק בין דפנות הכלי לקדירה, לא חשיב הטמנה ושרי, ולכאורה לפי טעם זה אף לדעת השו"ע דהטמנה במקצת אסור, הכא לכאורה שרי, כי הרי אין כאן מעשה הטמנה כלל.

במקצת לדעת הרמ"א שרי. ובאמת כן פסק בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' נ"ב) לדעת הרמ"א לא חשיב הטמנה בכולה אא"כ מכוסה גם מלמעלה, והגם דדעת ר"ת היא דהטמנה אסורה כשמוטמן רובו או כולו, מ"מ אין זה דעת הרמ"א כלל, כי הוא נמשך אחרי דברי המרדכי ושאר פוסקים שדעתם כן, ולכן בודאי שלדעת הרמ"א מותר להשתמש בקראק פאט בשבת, אלא שסיים השבה"ל לומר דמאחר דדעת החזו"א (סי' ל"ז ס"ק י"ט) היא דהטמנה במקצת אסור, א"כ בודאי שיש מקום להחמיר למי שרוצה, אבל קשה להלכה לדחות דברי רמ"א מפורשים שנמשכו אחריו כמה וכמה גדולי אחרונים ובפרט המג"א למעייין בדבריו, והרמ"א כתב שכן נוהגים, וע"כ בודאי שיש מקום להחמיר, אבל להרעיש על אלו שכן מתירים זה אין בידנו. ועי' בס' אוצרות השבת (עמ' תקי"ט) בשם הגר"ח פנחס שיינברג שליט"א שגם כתב להתיר מכשיר זה לדעת הרמ"א.

אלא שמצאתי בס' אוצרות השבת (עמ' רנ"ט) שכתב דאפי' לדעת הסוברים דאם מגולה מלמעלה לא חשיב הטמנה בכולה, הכא בניד"ד מודו לאסור, כי רק בדבר שדרכו להיות מכוסה לגמרי, בזה אמרינן שאם מגולה מלמעלה גלי בדעתו שאינו קפיד בחימומה ולא יבוא לחתות, ולכן לא חשיב הטמנה, אבל בדבר שדרכו

אבל מצינו בפוסקים ובכללם הגרשז"א זצ"ל ויבלחט"א הגרי"ש אלישיב שליט"א (הובאו דבריהם באוצרות השבת עמ' תקט"ו, תקי"ז) שכתבו שאין מיעוט האויר שביניהם נחשב כאינה מוטמנת, כיון שכך היא הדרך לבשל גם בימות החול, ודוקא בדבר שדרכו להדביק בקדירה, אז כשאינו נוגע סביבותיו ניכר שאין זו הטמנה.

← **ולדינא** פסק הגרשז"א זצ"ל (שם) וז"ל לא הוריתי בזה שום היתר, ואדרבה דעתי מסכמת לדבריו דכיון שהקדירה עם התבשיל מכוסה ומוטמנת כולה או רובה בתוך מכשיר חימום חשמלי, אין מיעוט האויר שביניהם נחשב כאינה מוטמנת, כיון שכך היא הדרך לבשל גם בימות החול, ולדעתי הרי זה חשיב ממש הטמנה בדבר המוסיף הבל, ואין להקל אפ"י במבושל כ"צ. אך אחר שראיתי את הקדירות ונשאלתי על כך אמרתי שאסור גם שהייה וחזרה, רק יעצתי לו לעשות קדירה פשוטה של פח ובכל ע"ש יפסיקו בה בין קדירת התבשיל והמכשיר, וטוב שתהא גם בולטת וניכרת שהיא מפסקת ביניהם וגם ממעטת קצת חום החשמל והאש היא כקטומה, ובאופן כזה אם התבשיל מבושל כ"צ אף שמצטמק ויפה, כיון שהיא ממש חוצצת ומפסקת מסביב לכל קדירת התבשיל אפשר להקל ולעשות

כן גם לכתחילה ולא לחשוש לאיסור הטמנה עכ"ל.

ונמצא דדעת הגרשז"א זצ"ל היא דרק באופן שהתבשיל מבושל כ"צ, דבזה דעת הרשב"ם (תוס' דף מז ע"ב ד"ה במה) היא דליכא איסור הטמנה, וגם בצירוף שיכניסו קדירה מפח כהפסק בין מכשיר החימום לבין הקדירה מחרס, דעי"ז מגלה שרוצה למעט החום המכשיר ומקלקל את השפעתו על התבשיל, בכה"ג אפשר להתיר אף לכתחילה, ואחר שיש קדירה זו מפח להפסק הוי המכשיר גם גרוף וקטום לענין שהייה וחזרה. ובאורחות שבת (עמ' קי"ג) הביא בשמו שאם גופי החימום נמצאים רק בתחתית הסיר ולא מן הצדדים, או שהם נמצאים רק בצדדי הסיר ולא בתחתיתו יש להקל לדעת הרמ"א דהטמנה במקצת שרי.

→ **מאידך** גיסא הגרי"ש אלישיב שליט"א (שם) כתב שבשעת הדחק יש לצרף הסברא שעושים כן לשם בישול ולא לשם הטמנה, וכעין זה מצינו ברא"ש (פ"ד סי' ב') וז"ל יש מקומות שבמקום שמסיקין האור ובשלו הקדרות כל היום, לעת ערב מסלקין את האש וגורפין הרמץ ונותנין הקדירה לצורך מחר ומכסין אותה באפר צונן, ויש לחמוה על מנהגם דאסירנא הכא לתת קופה שטמן על גפת של זיתים דמסקי הבלא ואין לך מוסיף הבל יותר מן המקום שבשלו שם כל

היום. ויש לתת התם שנתנו הקדיו וכו', הלכך איכז למימר מה לי לי מה לי להטמין שבשלו שם הקו נתינת הקדירה ל וכו' הלכך ל

אמנם לענ"ד נו מדברי ה שם בהמשך דבו וכמו שכתב בקו עיי"ש, ומלבד זו השבת (עמ' רס') שדנו לאסור בכי במקצת ולא כתב בישול ולא לשנ בכה"ג יש איסור הגר"מ פיינשטיי מכשיר זה בשבו בסיר זה בחול, הדפנות לקדירה, ולא דרך הטמנ כה"ג, ולפי טע לדעת

ועוד כתב הגר שכל ההיו הדחק, אבל לכה מעט אך לא ע'

היום. ויש לתת טעם למנהגם, דשאני התם שנתנו הקדירה לקופה לשם הטמנה וכו', הלכך איכא למיחש דילמא אתי למימר מה לי ליתן גפת תחת הקדירה מה לי להטמין בתוכו, אבל במקום שבשלו שם הקדירה כל היום, תחלת נתינת הקדירה שם לא היתה לשם הטמנה וכו' הלכך ליכא למיחש עכ"ל.

דככלי עצמו חשוב, אלא ע"י נתינת כמה אבנים קטנות וכדו' בתחתית הסיר החיצוני ועי"ז תוגבה הקדירה, ונמצא בזה שמקצת מהדפנות מגולות ואתי שפיר לכו"ע, ואפי"ל לשיטת ר"ת דאם רובו מוטמן אסור, באופן הנ"ל אין כאן אפי"ל רוב מוטמן, שהרי כשהוגבה חלק התחתון נמצא שאף חלק התחתון אינו מוטמן, וגם חלק העליון אינו מוטמן ומקצת מהצדדים מגולה ונמצא שרוב הקדירה אינו מוטמן, ומה גם כשמוגבה אזי הדפנות רחוקים מעט מהסיר החיצוני ואינו נוגע כלל למעלה וניכר שרחוק מהדפנות ואין זה דרך בישול בחול, וא"כ צד גדול דליכא הטמנה כלל אף ברובו, ולפי עצה זו אף לשיטת השו"ע דהטמנה במקצת אסור, הכא שרי, דמלבד דלא מצינו שבצדדים לחוד בלא חלק התחתון יחשב הטמנה, הרי באופן שמגביה הקדירה נמצא גם אויר בין הדפנות לקדירה, וכאן לא שייך לומר שכן הדרך בישול בחול, ולכן י"ל דאף הטמנה במקצת אין כאן ולכו"ע שרי.

והוסיף לומר דבעצה זו בודאי שאין בכך היתר לשהייה, שהרי אין כאן קטימה, ואינו מותר אלא ע"פ התנאי שכתב הרמ"א (סי' רנ"ג סעי' א') שיהא מבושל כמאב"ד, ולפי מה שכתב הביאור הלכה (שם) שיש להחמיר שיהא התבשיל מבושל כ"צ מבעו"י, גם הכא צריך להיות

היום. ויש לתת טעם למנהגם, דשאני התם שנתנו הקדירה לקופה לשם הטמנה וכו', הלכך איכא למיחש דילמא אתי למימר מה לי ליתן גפת תחת הקדירה מה לי להטמין בתוכו, אבל במקום שבשלו שם הקדירה כל היום, תחלת נתינת הקדירה שם לא היתה לשם הטמנה וכו' הלכך ליכא למיחש עכ"ל.

אמנם לענ"ד נראה לומר שאין ראיה מדברי זורא"ש, כי הרי הרא"ש שם בהמשך דבריו חזר בו מסברא זו, וכמו שכתב בקרבן נתנאל (שם אות ח') עיי"ש, ומלבד זה כבר הוכיח באוצרות השבת (עמ' רס') דמדברי כל הראשונים שדנו לאסור בכל שהייה משום הטמנה במקצת ולא כתבו היתר זה דהונח לשם בישול ולא לשם הטמנה, משמע דאף בכה"ג יש איסור הטמנה. מ"מ מטו בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שהתיר שימוש מכשיר זה בשבת דמאחר דהדרך לבשל בסיר זה בחול, וגם יש מעט אויר בין הדפנות לקדירה, ניכר שהוא דרך בישול ולא דרך הטמנה, ואפשר שלא גזרו כה"ג, ולפי טעם זה יש להאיר דאף לדעת השו"ע שרי.

ועוד כתב הגרי"ש אלישיב שליט"א שכל ההיתר הנ"ל אינו אלא בשעת הדחק, אבל לכתחילה יש עצה להגביהו מעט אך לא ע"י נייר כסף בתחתיתו,

כן, ומיהו יש אופן של קטימה ע"י נתינת נייר כסף עבה וכפול בצידו הסיר כשממעט קצת את החום המשפיע על הקדירה, וכ"ז בשהייה אבל בחזרה נראה דלא מועיל קטימה דסיר זה לכה"פ דינו ככופח.

← **בס' חזון עובדיה** (הל' שהייה והטמנה עמ' סד) פסק דאפי' לדעת השו"ע מותר להשתמש בקראק פאט לצורך חמין הנאכל בשחרית של שבת, ואין בו איסור הטמנה בזה, ובלבד שיכסה את כפתור ההפעלה. וטעם להתיר זה, הוא שהרי יש הפסק אויר בין הדפנות לקדירת החמין, ומשו"ה לא נחשב הטמנה, ועוד שיש ראשונים הסוברים שבהטמנה לצורך מחר לא חיישינן שמא יחתה, ואף אם לא נפסק כוותן, מ"מ חזי לאצטרופי להתיר, ועוד דהרי שיטת הרמ"א היא דהטמנה במקצת לא שמיה הטמנה, ואף שלבני ספרד הטמנה במקצת חשיב הטמנה וכמו שפסק השו"ע, מ"מ אפשר דהטמנה במקצת לצורך מחר שרי, משום ס"ס להתיר, ספק אם הלכה כהרמ"א דהטמנה במקצת שרי, ואת"ל שאסור אפשר דלצורך מחר לא נחשב הטמנה, ומלבד זה יש עוד צד להתיר משום דרק בגחלים חששו שמא יחתה בגחלים כי דרכן לדעות מעט מעט, אבל בקדירה זו שאין הדבר מצוי שישתנה מצב החום, אין לחוש ולגזור שמא יגביר החום של הקדירה, מ"מ יש לכסות בע"ש את

הכפתור החשמלי שלא ישכח ויבא להגביה או להמעט מדת החום, וכ"ז שהכפתור מכוסה ואין האש נראית יש להקל, דאיכא היכרא ולא אתי להגביר את האש.

→ **ומצאתי** בספר מטמין ומבשל בשבת (להרה"ג ר' מיכאל פרץ שליט"א סימן ד') שכתב נמי כמה צירופים להתיר אף לשיטת השו"ע דהטמנה במקצת אסור, א) שנתנית הקדירה לא היתה לשם הטמנה אלא לשם בישול. ב) שיש הפסק אויר בין דפנות הכלי לקדירה. ג) אם מכסה את הכפתורים לגמרי, כי הרי עי"ז ליכא חשש חיתוי, ודמי למש"כ המשנ"ב (סי' רנ"ז ס"ק מ"ז) ושעה"צ (ס"ק מ"ו) דשרי להטמין הקדירה בתנור בתוך הגחלים מכל צד אם הוא טוח בטיט, משום שלא אתי לחיתויי, וא"כ מה"ט נמי אם מכסה את הכפתורים שרי. ד) דאפשר לומר שאין זה חשוב הטמנה, אלא כלי אחד הוא אלא שכלי מוטמן בכלי, דמאחר ועשוי ומותאם הכלי הפנימי לחיצון, הרי זוהי דרכו, וככלי אחד חשיב, ולא דמי למטמין כלי בתוך רמץ וכדו' ששם מטמין את הכלי בדבר אחר שאינו מותאם לזה, וא"כ הוי רק כמחמם או מבשל שסגי בגרוף וקטום. ולכן העלה הגר"מ פרץ שליט"א שאם מכסה את הכפתורים המיקל יש לו על מה לסמוך, אבל מ"מ המחמיר תע"ב.

סיכום, בדין שיכ בשבת, כו הטמנה, י

הטמנה: דעת ה' השו"ע:

הכ"נ יש לאסור, ו במקצת שרי, הכ להחמיר ע"פ שי במקצת אסור], וכ פנחס שיינברג הגר"מ פיינשטיין דניכר שהוא דרך [ולפ"ז אן

החזון עובדיה כו לצורך חמ שבת, ובלבד שיכ וזה היתר אף לשי פרץ שליט"א ו הכפתורים לגמור חיתוי, אפי' לשי לו על מה לסמו

דעת הגרשז"א הרמ"א יש להתיר אף לכתח בכה"ג שהתבש בצירוף שיכניסו מכשיר החימום וכמו כן כתב שז

רק בתחתית הסיר ולא מן הצדדים, או שהם נמצאים רק בצדדי הסיר ולא בתחתיתו יש להקל לדעת הרמ"א דהטמנה במקצת שרי.

אבל דעת הגר"ש אלישיב שליט"א היא שבשעת הדחק יש לצרף הסברא שעושים כן לשם בישול ולא לשם הטמנה, אבל לכתחילה יש עצה להגביהו מעט אך לא ע"י נייר כסף בתחתיתו, דככלי עצמו חשוב, אלא ע"י נתינת כמה אבנים קטנות וכדו' בתחתית הסיר החיצוני ועי"ז תוגבה הקדירה, ונמצא בזה שמקצת מהדפנות מגולות ואתי שפיר לכו"ע, ולפי עצה זו אף לשיטת השו"ע דהטמנה במקצת אסור, הכא שרי, דמלבד דלא מצינו שבצדדים לחוד בלא חלק התחתון יחשב הטמנה, הרי באופן שמגביה הקדירה נמצא גם אויר בין הדפנות לקדירה, וכאן לא שייך לומר שכן הדרך בישול בחול, ולכן י"ל דאף הטמנה במקצת אין כאן ולכו"ע שרי.

שהייה וחזרה: הגרשז"א זצ"ל פסק שבקדירות אלו יש לאסור גם משום שהייה וחזרה, ורק אם עושה קדירה פשוטה של פח ובכל ע"ש יפסיקו בה בין קדירת התבשיל והמכשיר, וטוב שתהא גם בולטת וניכרת שהיא מפסקת ביניהם וגם ממעטת קצת חום החשמל והאש היא כקטומה, ובאופן כזה אם התבשיל מבושל כ"צ אף שמצטמק ויפה,

פיכום, בדין שימוש בסיר קראק פאט בשבת, כרוכים ג' שאלות לדינא, הטמנה, שהייה וחזרה.

הטמנה: דעת השבט הלוי היא לדעת השו"ע דהטמנה במקצת אסור, הכ"נ יש לאסור, ולדעת הרמ"א דהטמנה במקצת שרי, הכ"נ שרי [אלא שסיים להחמיר ע"פ שיטת החזו"א דהטמנה במקצת אסור], וכמו כן היא דעת הגר"ח פנחס שיינברג שליט"א. ומטו בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שהתיר משום דניכר שהוא דרך בישול ולא דרך הטמנה [ולפ"ז אף לשו"ע שרי].

החזון עובדיה כתב דמותר להשתמש בו לצורך חמין הנאכל בשחרית של שבת, ובלבד שיכסה את כפתור ההפעלה, וזה היתר אף לשיטת השו"ע, וגם הגר"מ פרץ שליט"א כתב דאם מכסה את הכפתורים לגמרי, ועי"ז ליכא חשש חיתוי, אפי' לשיטת השו"ע המיקל יש לו על מה לסמוך, אבל מ"מ המחמיר תע"ב.

דעת הגרשז"א זצ"ל היא שאף לדעת הרמ"א יש לאסור, אלא שיש אופן להתיר אף לכתחילה לדעת הרמ"א, והוא בכה"ג שהתבשיל מבושל כ"צ, וגם בצירוף שיכניסו קדירה מפח כהפסק בין מכשיר החימום לבין הקדירה מחרס. וכמו כן כתב שאם גופי החימום נמצאים

כיון שהיא ממש חוצצת ומפסקת מסביב לכל קדירת התבשיל אפשר להקל ולעשות כן גם לכתחילה ולא לחשוש גם לאיסור הטמנה.

ודעת הגרי"ש אלישיב שליט"א כתב שמצד דיני שהייה מע"ש יש

להחמיר שיהא התבשיל מבושל כ"צ מבעו"י, ומיהו יש אופן של קטימה ע"י נתינת נייר כסף עבה וכפול בצידי הסיר כשממעט קצת את החום המשפיע על הקדירה, וכ"ז בשהייה אבל בחזרה נראה דלא מועיל קטימה דסיר זה לכה"פ דינו

ככופח. L

יש לדון ה
להשתמי
שהיא מגירו
חמימות התנ
והורידוהו מ'
לוהט שנמצ
המגירה סגור
לא יצא לחו
התבשיל. וע'
יכולה לחמו
צלזיוס, ומש
זו לבישול ד
התבשילים. ו
להגדיל או ל
יש כמה סוג
"מצב שבת'
מתנתקים ע'
להגביה או י
נפעל ונכבד
וסגירת המגי
תקין כל הז'
הכפתור של
18 שניות ננ
והטרמוסטט
מגירות ויש
כי חילוק